

Zásady tvorby obchodných mien fyzických osôb a právnických osôb Principles of creation of business names of natural persons and legal entities

JUDr. Radka Kopčová, PhD. LL.M.

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav súkromného práva

Anotácia

Obchodné mená predstavujú neodmysliteľnú súčasť podnikania, sú jedným zo základných identifikačných znakov podnikateľa a odlišujú podnikateľa v hospodárskej súťaži. Je preto nesmierne dôležité dbať na dodržiavanie zákonných požiadaviek pri tvorbe obchodných mien a ich použití v obchodnom styku tak, aby sa chránili práva nie len iných súťažiteľov a spotrebiteľov, ale aj ich samotných nositeľov. Autor v príspevku analyzuje pojem obchodné meno a princípy jeho tvorby podľa slovenskej obchodnoprávnej úpravy. Kladie pritom dôraz na zásady, ktoré musia fyzické osoby a právnické osoby pri registrácii a používaní názvov, pod ktorými vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť, dodržiavať. Analýza súvisiacich zákonných ustanovení je doplnená o praktické príklady obchodných mien, ktoré slúžia ako demonštrácia výkladu zásad tvorby obchodných mien. Výklad zákona je vo veľkej miere doplnený súvisiacou judikatúrou.

Annotation

Business names are an integral part of business. They are one of the basic identification features of an entrepreneur and distinguish the entrepreneur in the economic competition. It is therefore extremely important to pay attention to compliance with legal requirements when creating trade names and using them in business transactions. The right creation of a trade name protects the rights of other competitors, consumers, and their owners themselves. In the article, the author analyzes the concept of a business name and the principles of its creation according to Slovak commercial law. It emphasizes the principles that natural persons and legal entities must observe when registering and using the names under which they conduct their business activities. The analysis of the related provisions of the Commercial Code is supplemented by the author's illustrative examples of trade names for a better understanding of the issue, and the author's interpretation of the law is based on (mainly) Slovak related jurisprudence.

Kľúčové slová

Obchodné meno, fyzická osoba – podnikateľ, právnická osoba – podnikateľ, základ obchodného mena, dodatok obchodného mena, zásada prednosti obchodného mena, zásada nezameniteľnosti obchodného mena, zásada pravdivosti obchodného mena

Key words

Trade name, natural person – entrepreneur, legal entity – entrepreneur, the basis of the trade name, the addition of the trade name, principle of priority of trade name, principle of non-interchangeability of trade name, principle of truth of trade name

I. ÚVOD

Obchodné meno je neodmysliteľnou súčasťou podnikania a ako jeden z hlavných identifikačných znakov podnikateľa plní viacero významných funkcií. Ide najmä o identifikačnú, rozlišovaciu, propagačnú a garančnú funkciu obchodného mena (a jeho majiteľa) v hospodárskej súťaži. Výber vhodného obchodného mena tak môže významným spôsobom ovplyvniť celkovú podnikateľskú činnosť, či už v pozitívnom alebo v negatívnom smere. Identifikačná funkcia obchodného mena slúži na identifikáciu podnikateľa na hospodárskom trhu. Rozlišovacia funkcia obchodného mena pomáha odlíšiť podnikateľské subjekty navzájom od seba a k jej naplneniu dochádza najmä v prípadoch, kedy majú podnikateľské subjekty rovnaký predmet podnikania. Obchodné meno je tiež súčasťou imidžu podnikateľa a jeho názov propaguje jeho podnikateľskú činnosť na trhu, čím dochádza k naplneniu propagačnej funkcie obchodného mena. A garančná funkcia obchodného mena garantuje obchodným partnerom a spotrebiteľom určitú kvalitu tovarov alebo služieb, ktoré podnikateľ ponúka.^[1]

Či už pri tvorbe obchodného mena fyzickej osoby, pozostávajúceho obligatórne z jej mena a priezviska, alebo „fantazijného“ obchodného mena právnickej osoby, je treba dodržať niekoľko zásad vyplývajúcich či už priamo zo zákona, zo všeobecných zásad, na ktorých spočíva obchodný zákonník alebo ide o zásady vychádzajúce z obchodných zvyklostí. Týmto zásadám sa podrobne venujeme v našom príspevku.

Obchodné meno je v zmysle slovenskej právnej úpravy názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti.^[2] V zmysle §3a ods. 1 Zákona č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník)^[3] je obchodné meno jedným z hlavných identifikačných znakov podnikateľa.^[4] Tvorí tak jeden zo základných predpokladov subjektu podieľať sa na podnikaní v rámci hospodárskeho trhu a čerpať práva, ktoré prislúchajú majiteľom obchodných mien. Obchodné mená sa tak spájajú (najmä) s obchodným – podnikateľským účelom.

Podnikateľom podľa § 2 ods. 2 obchodného zákonníka je:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri;
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia;
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov;
- d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

Podnikateľmi tak môžu byť ako fyzické osoby, tak aj právnické osoby, a preto je potrebné rozlišovať obchodné mená fyzických osôb a obchodné mená právnických osôb z hľadiska ich tvorby, registrácie v príslušnom registri a ich použitia v obchodnom styku.^[5]

Predložený príspevok je hĺbkovou analýzou procesu tvorby obchodných mien podnikateľov. Kládne sa pritom dôraz na zásady, ktoré musia fyzické osoby a právnické osoby pri registrácii a používaní názvov, pod ktorými vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť, dodržiavať. Výklad obchodného zákonníka a súvisiacich právnych predpisov (najmä zákon o obchodnom registri) je doplnený o praktické príklady, ktoré slúžia ako demonštrácia výkladu zásad tvorby obchodných mien. Analýza problematiky je doplnená o súvisiacu (najmä) slovenskú judikatúru. Článok je systematicky delený na dve časti, tvoriace samostatné kapitoly, ktoré za sebou nadväzujú podľa logickej nadväznosti, konkrétne: Obchodné mená fyzických osôb a Obchodné mená právnických osôb.

II. OBCHODNÉ MENÁ FYZICKÝCH OSÔB

1. Tvorba obchodných mien fyzických osôb

Fyzické osoby musia pri tvorbe obchodných mien dodržiavať určité zásady rovnako ako aj právnické osoby, a to aj napriek tomu, že tvorba obchodných mien je pre fyzické osoby v zákone pomerne stručne a relatívne striktne zadefinovaná. Podľa § 9 ods. 1 obchodného zákonníka *„Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko (ďalej len „meno“). Obchodné meno fyzickej osoby môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania.“*

Obchodné meno fyzickej osoby je teda obligatórne tvorené jej menom a priezviskom. Musí pritom ísť o celé meno a celé priezvisko fyzickej osoby v plnom znení (napríklad „Eva Novotná“).^[6] Meno a priezvisko podnikateľa musí byť pravdivé, nemožno ho nahradiť nejakou prezývkou, skratkou (napríklad „E. Novotná“), prípadne zdrobneninou mena alebo priezviska (napríklad „Evička Novotná“), keďže v základnej právnej úprave obchodného mena fyzickej osoby sa výslovne uvádza len „meno a priezvisko“. Rovnako tak, zásadu pravdivosti obchodného mena fyzickej osoby vychádzajúcu z prvej vety § 9 ods. 1 obchodného zákonníka *„Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko“* treba dodržať aj v prípade, keď dôjde k zmene mena a/alebo priezviska.

Okrem mena a priezviska, ktoré tvoria základ obchodného mena fyzickej osoby, môže obchodné meno vo svojom názve obsahovať aj **dodatok**, ktorý odlišuje osobu podnikateľa alebo druh podnikania. *„Obchodné meno fyzickej osoby môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania.“* Dodatky pri tvorbe obchodných mien fyzických osôb sú tak *dobrovoľné*^[7] a možno ich deliť podľa toho, či odlišujú osobu podnikateľa alebo druh podnikania. Dodatky slúžiace na odlíšenie osoby podnikateľa obsahujú najčastejšie status, miesto podnikania, profesiu, akademický titul, prípadne iný údaj, ktorý má fyzickú osobu – podnikateľa odlíšiť od inej osoby s rovnakým menom. Môže ísť napríklad o dodatok „starší“ „mladší“ „syn“ a pod. v prípade, pokiaľ ide o podnikanie fyzických osôb rovnakého pohlavia v priamom rade (otec a syn, matka a dcéra), pričom obaja majú rovnaké meno a priezvisko (napríklad „Eva Novotná – ml.“). V prípade ak podnikatelia vykonávajú podnikateľskú činnosť v rámci rôzneho územia, môže sa použiť aj dodatok označujúci danú obec, prípadne územie, v ktorom fyzická osoba pôsobí (napríklad „Eva Novotná – Košice“). Takéto dodatky odlišujú konkrétnu osobu podnikateľa od iného podnikateľa. Druh podnikania sa identifikuje dodatkami pozostávajúcimi z označenia podnikateľskej činnosti, prípadne profesijnej oblasti, v ktorej podnikateľ pôsobí (napríklad „Eva Novotná – kvety“). Čo sa týka kombinácie oboch druhov dodatkov, podľa Suchožu by nebolo v rozpore so zákonom, ak by fyzická osoba – podnikateľ vo svojom obchodnom mene uviedla oba druhy dodatkov súčasne (napríklad „Eva Novotná staršia – kvety“).^[8]

Na dodatok, ako súčasť obchodného mena fyzickej osoby, sa vzťahuje aj príslušná právna ochrana. Podľa Rozsudku Najvyššieho súdu SR, *„dodatok k obchodnému menu fyzickej osoby, pokiaľ je v súlade s ustanovením § 9 ods. 1 obchodného zákonníka, tvorí neoddeliteľnú súčasť obchodného mena, a preto v jeho rámci požíva absolútnu právnu ochranu.“*^[9] Z uvedeného rozsudku vyplýva, že na dodatok sa bude vzťahovať absolútna právna ochrana obchodného mena v prípade, ak je v súlade s ustanovením § 9 ods. 1 obchodného zákonníka (t. j. taký dodatok, ktorý je obsiahnutý v obchodnom mene a odlišuje osobu podnikateľa alebo druh podnikania). Zastávame však názor, že právna ochrana sa v niektorých prípadoch môže vzťahovať aj na také dodatky, ktoré síce nie sú formálne obsiahnuté v obchodnom mene (t. j. nie sú oficiálne zapísané v príslušnom registri), avšak častým používaním v spojitosti s konkrétnym obchodným menom môžu svojim spôsobom naplniť identifikačnú a odlišovaciu funkciu podnikateľa v hospodárskej súťaži. V tejto veci sa vyjadril aj Najvyšší súd v Českej republike v rozsudku Odo 298/2003. Predmetom konania bol spor v rámci posudzovania nekalej súťaže podľa § 47 obchodného zákonníka použitím dodatku „I.“ za obchodným menom dvoch podnikateliek s rovnakým predmetom podnikania. Žalobkyňa, fyzická osoba, používala za svojim obchodným menom (menom a priezviskom) „zvláštny“ dodatok „I.“, ktorý síce nebol zapísaný v obchodnom registri, no ako tvrdila žalobkyňa, napriek tomu dlhodobým použitím tohto dodatku v spojitosti s jej menom a priezviskom si nadobudol na príslušnom trhu rozlišovaciu spôsobilosť. Žalovaná používala toto označenie ako obchodné meno, ktoré mala zároveň zaregistrované v obchodnom registri. Keďže sporný dodatok „I.“, o ktorom žalobkyňa tvrdila, že je spájané na trhu s jej osobou, okrem nej používala aj iná právnická osoba a sama žalobkyňa tento dodatok nemala zaregistrovaný v obchodnom registri, súd prvého stupňa preto považoval tvrdenie o ohrození dodatku „I.“ ako zvláštneho označenia, spájaného na trhu s osobou žalobkyne, za nepreukázané. Odvolací súd síce pripustil, že celé označenie žalobkyne (Ing. L. Š. – I.) sa líši od žalovanej (I., s. r. o.), zdôraznil však, že z pohľadu tretích osôb – potencionálnych zákazníkov a obchodných partnerov je pre svoju „určitú neobvyklosť a originalitu“ zhodná časť názvu natoľko dominantným a upútavajúcim prvkom, že tento dodatok potlačuje význam ostatných častí obchodného mena. Zakladá to preto nebezpečenstvo vyvolania zámeny oboch podnikateľských subjektov a zároveň by použitie tohto dodatku mohlo vyvolávať dojem, že ide o totožný alebo inak prepojený subjekt. Najvyšší súd ČR zamietol dovolanie a potvrdil, že právnu ochranu používa aj zvláštne označenie (dodatok za menom a priezviskom podnikateľky), ktoré síce nie je zapísané v obchodnom registri, no „stalo sa pre určitý podnik príznačné“. Vo svojom rozsudku súd konštatuje, že *„zvláštne označenie podniku nemusí byť – zvlášť u fyzických osôb zhodné s označením, pod ktorým podnikateľ vykonáva (je povinný vykonávať) právne úkony.“*^[10]

2. Zásady tvorby obchodných mien fyzických osôb

Z ustanovenia § 10 ods. 1 obchodného zákonníka^[11] vyplývajú dve základné zásady obchodného mena:

- a. **Zásada pravdivosti** (*„Obchodné meno nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania“*)
- b. **Zásada nezameniteľnosti** (*„Obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa“*)

Toto ustanovenie sa nevzťahuje len na obchodné mená právnických osôb ale na obchodné mená vo všeobecnosti, a preto treba zásadu pravdivosti a zásadu nezameniteľnosti obchodného mena

vyplývajúcu z tohto ustanovenia aplikovať aj pri tvorbe obchodného mena fyzických osôb. Vyplýva to aj z príslušnej judikatúry, ktorá potvrdzuje, že ustanovenie § 10 ods. 1 obchodného zákonníka sa vzťahuje na obchodné meno ako fyzických osôb, tak aj právnických osôb, pokiaľ sú podnikateľmi.^[12]

Ad a) Zásada pravdivosti obchodného mena fyzickej osoby bude spočívať najmä v celom znení skutočného mena a priezviska tvoriaceho obchodné meno, a v prípade, ak toto meno obsahuje aj dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania, musí byť tento dodatok pravdivý a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania (napríklad fyzická osoba s obchodným menom „Eva Novotná – kvety“ nebude pod týmto názvom vykonávať podnikateľskú činnosť v oblasti stavebníctva). Ako už bolo uvedené, obchodné meno fyzickej osoby je obligatórne tvorené jej menom a priezviskom.^[13] Toto meno a priezvisko podnikateľa musí byť pravdivé, nemožno ho nahradiť žiadnou prezývkou, skratkou, či zdobeninou, keďže v základnej právnej úprave obchodného mena fyzickej osoby sa výslovne uvádza len „meno a priezvisko“. Akékoľvek iné meno a priezvisko by bolo v rozpore so zásadou pravdivosti. Túto zásadu pravdivosti treba dodržať aj v prípade, keď dôjde k zmene mena a/alebo priezviska. Najčastejšie sa táto skutočnosť vyskytuje najmä v prípade podnikateliek – žien, ktoré zmenia svoje priezvisko po uzavretí manželstva.^[14] Ak podnikajú aj naďalej, musia si v zmysle tejto zásady zmeniť aj svoje doterajšie obchodné meno.^[15]

Ad b) Zásada nezameniteľnosti pri obchodných menách fyzických osôb sa najvýraznejšie prejavuje pri podnikateľoch, ktorí majú rovnaké mená a/alebo priezviská, prípadne dokonca rovnaké miesta podnikania alebo vykonávajú rovnakú podnikateľskú činnosť. Podľa § 10 ods. 3 druhej vety obchodného zákonníka: „Ak ide o fyzickú osobu, stačí na odlíšenie uvedenie iného miesta podnikania.“ Z tejto zákonnej úpravy vyplýva, že na odlíšenie obchodného mena fyzickej osoby od obchodného mena inej fyzickej osoby stačí vo všeobecnosti len uvedenie iného miesta podnikania (napríklad „Eva Novotná“ s miestom podnikania v Trenčíne a „Eva Novotná“ s miestom podnikania v Poprade). Ovečková zastáva názor, že takáto formulácia zákona otvára viaceré problémy, najmä to, či toto miesto podnikania, prípadne sídlo podnikania tvorí súčasť obchodného mena alebo nie.^[16] Sídlom alebo miestom podnikania je v zákone osobitne upravené v § 2 ods. 3 obchodného zákonníka, kde je uvedené, že sídlom právnickej osoby a miestom podnikania fyzickej osoby je adresa, ktorá je ako sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom. Ak by celá adresa mala byť súčasťou obchodného mena podnikateľa, spôsobovalo by to značné problémy v označovaní podnikateľa. Uvádzanie obchodného mena podnikateľa spolu s celou adresou fyzickej osoby zapísanou v príslušnom registri by bolo totiž značne nepraktické v obchodnom styku podnikateľa. Ako uvádza Ovečková, tým by sa opäť zrejme používalo obchodné meno len v skratke a používanie skráteného obchodného mena je vylúčené.^[17] Aj napriek tomu je potrebné vždy vychádzať z dikcie zákona, a ak má byť dodatok obchodného mena podnikateľa zároveň aj miesto podnikania (adresa fyzickej osoby) ako rozlišovací znak, potom treba obchodné meno používať celé, čiže vrátane miesta podnikania. Miesto podnikania v takomto prípade totiž tvorí neoddeliteľnú súčasť obchodného mena podnikateľa. Potvrdzuje to aj výklad súvisiacej judikatúry. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR, dodatok k obchodnému menu fyzickej osoby, pokiaľ je v súlade s ustanovením § 9 ods. 1 obchodného zákonníka, tvorí nedeliteľnú súčasť obchodného mena, a preto v jeho rámci požíva absolútnu právnu ochranu.^[18] Rozdielne miesta podnikania sú podľa druhej vety § 10 ods. 3 obchodného zákonníka postačujúcim údajom na ich odlíšenie a nemalo by dôjsť k ich zámene zo strany iných podnikateľov alebo spotrebiteľov. Ak má však fyzická osoba rovnaké meno a

priezvisko ako iný podnikateľ v tom istom mieste podnikania, je *povinná* doplniť svoje obchodné meno uvedením dodatku, ktorý sa týka mena alebo druhu podnikania tak, aby sa obchodné mená dali vzájomne odlíšiť.^[19] Zvýraznili sme slovo „povinná“ v danom ustanovení, keďže v takýchto prípadoch nie je uvedenie dodatku na odlíšenie podnikateľa v obchodnom mene dobrovoľné, ale ide o jeho zákonnú povinnosť (napríklad „Eva Novotná – zámková služba“ s miestom podnikania v Bratislave a „Eva Novotná – cukráreň“ s miestom podnikania v Bratislave). V takýchto prípadoch slúži na dostatočné odlíšenie fyzických osôb len dodatok obsiahnutý v obchodných menách.

3. Výnimky zo zásad obchodných mien fyzických osôb pri ich tvorbe

Aj napriek uvedeným zásadám pravdivosti a nezameniteľnosti obchodných mien fyzických osôb sa berie do úvahy určitá „vžitosť“ obchodného mena do povedomia či už u obchodných partnerov, iných súťažiteľov alebo spotrebiteľov. Zo zákona sú prípustné dve výnimky pri tvorbe obchodných mien fyzických osôb:

2. Prvá výnimka je obsiahnutá v § 11 ods. 1 obchodného zákonníka: *„Kto zdedí podnik po podnikateľovi, ktorý bol fyzickou osobou, môže podnikáť pod doterajším obchodným menom s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu; to isté platí pri nadobudnutí podniku na základe zmluvy od podnikateľa, ktorý je fyzickou osobou, za podmienok ustanovených v § 481 ods. 2.“* Ide teda o prípad prechodu alebo prevodu podniku, keď nový podnikateľ môže podnikáť pod pôvodným obchodným menom fyzickej osoby, t. j. pod jej menom a priezviskom za predpokladu, že k tomuto názvu pripojí dodatok označujúci právne nástupníctvo.

Pri **prechode podniku** fyzickej osoby napríklad v prípade smrti rodiča môže syn používať obchodné meno po otcovi, manžel po manželke a podobne. Často sa tento postup využíva po úmrtí fyzickej osoby – živnostníka. Postup pokračovania v živnosti pri úmrtí živnostníka je osobitne upravený v § 13 živnostenského zákona. V zmysle živnostenského zákona do 6 mesiacov od skončenia konania o dedičstve môže oprávnený pozostalý (dedič) pokračovať v podnikaní zomrelej fyzickej osoby bez toho, aby pri tom dochádzalo k akýmkoľvek zmenám pôvodného podnikateľa. Nemení sa teda obchodné meno ani žiadne ďalšie identifikačné údaje, keďže nevznikne nový podnikateľský subjekt, dedičia budú len pokračovať v podnikaní zomrelej fyzickej osoby. Pokračovať v živnosti zomrelého živnostníka pod jeho pôvodným obchodným menom však môžu dedičia najviac šesť mesiacov od skončenia konania o dedičstve. Pokiaľ sa dedič rozhodne podnikáť aj naďalej, môže síce podnikáť pod pôvodným obchodným menom, ale len s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu – pokračujúceho podnikateľa.

Pokiaľ ide o **prevod podniku** medzi fyzickými osobami, zákon ustanovuje striktnnejšie podmienky pre prípad používania pôvodného obchodného mena po prevode podniku na nového podnikateľa ako pri prechode podniku. Podľa § 11 ods. 1 obchodného zákonníka: *„Kto zdedí podnik po podnikateľovi, ktorý bol fyzickou osobou, môže podnikáť pod doterajším obchodným menom s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu; to isté platí pri nadobudnutí podniku na základe zmluvy od podnikateľa, ktorý je fyzickou osobou, za podmienok ustanovených v § 481 ods. 2.“* Pri prevode podniku tak okrem podmienky podľa prvej vety ustanovenia treba kumulatívne naplniť aj ďalšie dve podmienky podľa § 481 ods. 2 obchodného zákonníka, a to: *„Ak sa podnik predáva medzi fyzickými osobami, môže kupujúci používať obchodné meno predávajúceho, ak to zmluva určuje, a to len s dodatkom označujúcim nástupníctvo v podnikaní.“*

- Prvá osobitná podmienka spočíva v jasnom určení v zmluve, ktorou sa prevádza podnik medzi fyzickými osobami (napríklad zmluva o predaji podniku alebo jeho časti), že nástupník – fyzická osoba bude aj naďalej používať pôvodné obchodné meno prevodcu a pôvodný podnikateľ – fyzická osoba s použitím jeho obchodného mena súhlasí.
- Druhá podmienka v zmysle 481 ods. 2 obchodného zákonníka zakotvuje obdobnú povinnosť ako je zadefinované v § 11 ods. 1 obchodného zákonníka pre prípad prechodu podniku. Nástupník – fyzická osoba môže obchodné meno použiť len s dodatkom označujúcim nástupníctvo v podnikaní. V prípade prevodu podniku však nástupník podľa § 481 ods. 2 obchodného zákonníka nemusí v obchodnom mene uvádzať meno nástupcu ako je tomu pri prechode podniku.^[20] Z nášho pohľadu však ide v zmysle logického výkladu oboch ustanovení o pomerne nejasnú právnu úpravu. Podľa druhej vety § 11 ods. 1 obchodného zákonníka: „...to isté platí pri nadobudnutí podniku na základe zmluvy od podnikateľa, ktorý je fyzickou osobou, za podmienok ustanovených v § 481 ods. 2.“ De facto by preto nástupník pri prevode podniku mal používať obchodné meno „...s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu;“ a zároveň „...a to len s dodatkom označujúcim nástupníctvo v podnikaní.“ V budúcej rekodifikácii obchodného zákonníka by sme navrhovali takúto duálnu a zároveň nejasnú koncepciu odstrániť, prípadne zjednotiť do jedného paragrafu.
- 1. Podľa § 11 ods. 2 obchodného zákonníka, „Ak podnikateľom je fyzická osoba, ktorá zmenila svoje meno, môže používať v obchodnom mene aj svoje prvé meno s dodatkom obsahujúcim nové meno.“ Táto výnimka v zmysle uvedeného ustanovenia obchodného zákonníka umožňuje, aby fyzická osoba mohla aj po zmene jej mena alebo priezviska používať svoje pôvodné obchodné meno, ale len v tom prípade, ak k nemu ako dodatok uvedie svoje nové meno. (Napríklad v prípade uzavretia manželstva, kedy si žena zmení priezvisko, môže aj naďalej vo svojom novom obchodnom mene používať svoje predchádzajúce priezvisko – „Eva Novotná“ môže aj naďalej používať toto obchodné meno, aj keď po uzavretí manželstva si zmenila priezvisko a v súčasnosti sa volá „Eva Bohušová“. Jej nové obchodné meno tak môže znieť napríklad „Eva Novotná – Bohušová“, pričom „Bohušová“ bude v tomto prípade predstavovať dodatok obsahujúci nové meno). Ide, samozrejme, len o možnosť, čiže osoba túto výnimku môže ale nemusí využiť. V praxi tak konajú najmä podnikatelia – samostatne zárobkovo činné osoby, ktorí už dlhší čas pôsobia na trhu a ich obchodné meno (meno a priezvisko) sa vžilo do povedomia ich zákazníkov alebo obchodných partnerov, a tak si ho chcú ponechať aj po zmene mena alebo priezviska. Alternatívu ponechania si len pôvodného obchodného mena bez dodatku obsahujúceho nové meno obchodný zákonník ani živnostenský zákon nepripúšťa. Preto, pokiaľ napríklad by chcela fyzická osoba používať po uzavretí manželstva len pôvodné meno a priezvisko v obchodnom mene, jedinou možnosťou je ponechať si po uzavretí manželstva svoje priezvisko.

III. OBCHODNÉ MENÁ PRÁVNICKÝCH OSÔB

1. Názvy právnických osôb – vymedzenie základných pojmov

Právnická osoba predstavuje umelo vytvorený subjekt, ktorej objektívne právo po splnení zákonom stanovených podmienok priznáva právnu subjektivitu. Podľa § 19 ods. 2 občianskeho zákonníka

právnické osoby vznikajú dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného alebo do iného zákonom určeného registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje ich vznik inak. Na zriadenie právnickej osoby je potrebná písomná zmluva alebo zakladacia listina. Všetky právnické osoby si pri ich zriadení musia povinne určiť svoj *názov*, ktorý uvedú v zmluve alebo v zakladacej listine. Tento názov právnických osôb sa zapisuje do obchodného alebo do iného registra pri ich vzniku.^[21] Odo dňa účinnosti zápisu do registra môžu právnické osoby nadobúdať práva a povinnosti. Základnú právnu úpravu právnických osôb nájdeme v § 18 a nasl. občianskeho zákonníka. Právnickými osobami sú:

1. združenia fyzických alebo právnických osôb,
2. účelové združenia majetku,
3. jednotky územnej samosprávy,
4. iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.^[22]

Právnickú osobu môžeme všeobecne definovať ako určitú organizáciu osôb alebo majetku, ktorá sa vytvára na konkrétny účel. Právnická osoba nemusí byť nevyhnutne zriadená len za účelom podnikateľským. Pokiaľ ide o *právnické osoby – podnikateľov*, podľa § 18 občianskeho zákonníka ich môžeme zaradiť ako združenia fyzických alebo právnických osôb podľa písm. a) predmetného ustanovenia.

Právnické osoby – podnikatelia sa zapisujú do obchodného registra, a podľa § 27 ods. 2 obchodného zákonníka ide o tieto právnické osoby:

a) právnické osoby založené podľa obchodného zákonníka, a to

1. verejná obchodná spoločnosť,
2. komanditná spoločnosť,
3. spoločnosť s ručením obmedzeným,
4. jednoduchá spoločnosť na akcie,
5. akciová spoločnosť,
6. družstvo,

b) právnické osoby založené podľa práva Európskej únie, a to

1. európske zoskupenie hospodárskych záujmov,
2. európske družstvo,
3. európska spoločnosť,

c) právnické osoby zriadené zákonom alebo na základe zákona, ak osobitný zákon ustanovuje, že sa zapisujú do obchodného registra,

- d) štátne podniky,
- e) organizačné zložky podnikov slovenských právnických osôb,
- f) podniky zahraničných právnických osôb a organizačné zložky podnikov zahraničných právnických osôb.[\[23\]](#)

Z hľadiska jazykového významu je dôležité vymedziť vzťah obchodného mena ako „*názvu, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti*“ a názvu právnickej osoby vo všeobecnosti – nejde o synonymum. Názov právnických osôb je pojem širší ako samotný pojem obchodné meno, a názov právnických osôb tak *de facto* zahŕňa aj obchodné meno. Obchodné meno je samostatný obchodnoprávny inštitút upravený v obchodnom zákonníku, ktorý sa spája s obchodníkom – podnikateľom. Iné právnické osoby ako podnikatelia si povinne zo zákona vytvárajú názvy, pod ktorými sa registrujú do príslušného registra.[\[24\]](#) Nie však do registra obchodného – všetky osoby zapísané v obchodnom registri sa v zmysle § 2 ods. 2 obchodného zákonníka považujú za podnikateľov. Pri svojom zriaďovaní si právnická osoba – nepodnikateľ v zmluve alebo v zakladacej listine vytvára názov podobne ako podnikateľský subjekt, avšak zásady tvorby názvov právnických osôb – nepodnikateľov nie sú upravené v ustanoveniach obchodného zákonníka, ale v predpisoch občianskeho práva a v osobitných právnych predpisoch, podľa ktorého sa takáto právnická osoba – nepodnikateľ zriaďuje.[\[25\]](#) V občianskom zákonníku rovnako nájdeme aj všeobecné ustanovenia o právnej ochrane v prípade neoprávneného použitia názvu právnickej osoby.[\[26\]](#) Právna ochrana názvov právnických osôb – podnikateľov (obchodné mená) je, naopak, v zmysle zásady *lex specialis derogat legi generali* upravená v § 12 obchodného zákonníka. Aj subjekty, ktoré sa nezriaďujú podľa obchodnoprávnej úpravy a nie sú zapísané do obchodného registra však môžu byť subjektom obchodného práva. Podľa § 9 ods. 3 obchodného zákonníka: „*Obchodným menom právnickej osoby, ktorá sa nezapisuje do obchodného registra, je názov, pod ktorým bola zriadená.*“ V obchodnoprávných vzťahoch tak pojem obchodné meno používame aj pre tie právnické osoby, ktoré nie sú zapísané v obchodnom registri, nemusia byť ani podnikateľmi, ale predstavujú subjekt obchodného práva.

V ďalšom výklade sa venujeme len tým právnickým osobám, ktoré sa zakladajú podľa obchodného zákonníka a zapisujeme ich do obchodného registra.[\[27\]](#)

2. Tvorba obchodných mien právnických osôb

Podľa § 9 ods. 2 obchodného zákonníka, obchodné mená právnických osôb – obchodných spoločností a družstva sú tvorené názvom, pod ktorými sa tieto subjekty zapisujú do obchodného registra. Zápis obchodného mena do obchodného registra má konštitutívne účinky. Súčasťou obchodného mena je aj dodatok, ktorý označuje právnu formu podnikateľa.[\[28\]](#)

Obchodné meno právnických osôb tak obligatórne pozostáva z dvoch častí:

1. Kmeň obchodného mena právnických osôb
2. Dodatok obchodného mena právnických osôb

Ad a) Kmeň obchodného mena právnických osôb

Prvú časť obchodného mena právnickej osoby tvorí samotný „kmeň“^[29] obchodného mena, čiže názov, ktorý si právnická osoba sama vytvorila pri svojom zriadení (či už fantazijný, osobný alebo vecný názov, prípadne ich kombinácia).^[30] Podľa Suchožu, pre pomenovanie obchodnej spoločnosti („kmeň“ obchodného mena právnických osôb) obchodný zákonník nestanovuje žiadne požiadavky, resp. obmedzenia.^[31] Obchodný zákonník tiež nestanovuje obmedzenia čo sa týka výberu slov, písmen, číslíc, znakov, počtu slov, ich formy, významu či usporiadania. Obchodné meno tak môže pozostávať z ľubovoľného počtu slov pozostávajúcich z malých alebo veľkých písmen, číslíc, znakov, prípadne ich kombinácií. Aj samotná ochrana obchodného mena sa, ako uvádza Patakyová, vzťahuje na znenie mena (názvu), a nie na typ písma, grafické vyhotovenie a podobne.^[32] Kmeň obchodného mena môže byť čisto vymysleným názvom (v tomto prípade ide o tzv. „fantazijné“ obchodné meno) bez nejakej spojitosti s menom alebo priezviskom osoby, ktorá ho zapisuje, a nemusí ani odkazovať na druh jeho podnikania. Podľa § 9 ods. 2 obchodného zákonníka, *„Obchodné meno obchodných spoločností a družstva je názov, pod ktorým sú zapísané v obchodnom registri.“* V zmysle tohto ustanovenia platí, že každý názov, ktorý registrový súd povolí zapísať do obchodného registra, je obchodným menom. K zapísanému obchodnému menu prislúcha podnikateľovi zároveň aj príslušná právna ochrana. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR, *„domáhať sa ochrany obchodného mena proti jeho neoprávnenému užívateľovi môže iba ten, kto používa obchodné meno právom.“*^[33] Preskúmanie náležitostí obchodných mien pri ich zápise do obchodného registra od 01.02.2004 registrový súd už z vlastnej iniciatívy nevykonáva.

Aj napriek súčasnemu, formálnemu, postaveniu registrového súdu pri zápise obchodných mien do registra je predsa len v § 7 ods. 12 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o obchodnom registri“) zakotvená preverovacia povinnosť registrového súdu pred samotným zápisom obchodného mena do obchodného registra. Podľa tohto ustanovenia: *„Pred zápisom obchodného mena registrový súd z predložených listín preverí, či sa nenavrhuje zapísať obchodné meno totožné s obchodným menom už zapísaným v obchodnom registri, a to bez ohľadu na dodatok označujúci právnu formu.“* Totožné obchodné meno s iným už skoršie zapísaným obchodným menom by tiež porušovalo aj jednu zo zásad prednosti obchodného mena zakotvenú v prvej časti ustanovenia § 10 ods. 1 obchodného zákonníka: *„Obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.“*^[34] Registrový súd tak preveruje len totožnosť obchodného mena, bez ohľadu na právnu formu. Preto, aj ako uvádza Patakyová, pri tvorbe obchodného mena by mali byť zakladatelia obchodných spoločností uvažliví k zásadám jeho tvorby.^[35]

Ad b) Dodatok obchodného mena právnických osôb

Druhú časť obchodného mena právnickej osoby tvorí dodatok označujúci právnu formu podnikateľa podľa toho, aký typ obchodnej spoločnosti si podnikateľ zakladá. Podľa slovenskej právnej úpravy, spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť a jednoduchá spoločnosť na akcie.^[36] Dodatok označujúci právnu formu musí podnikateľ uvádzať aj pri založení družstva.^[37] Na rozdiel od obchodného mena fyzickej osoby tvorí dodatok povinnú súčasť obchodného mena právnickej osoby.^[38] Treba však zvýrazniť, že

na rozdiel od predchádzajúcej obchodnoprávnej úpravy, podľa súčasného zákona samotné označenie právnej formy nie je dostatočným znakom na rozlíšenie obchodného mena právnickej osoby.^[39]

Obchodné meno verejnej obchodnej spoločnosti musí obsahovať označenie „verejná obchodná spoločnosť“, ktoré môže byť nahradené skratkou „ver. obch. spol.“ alebo „v. o. s.“. Ak obchodné meno obsahuje priezvisko aspoň jedného zo spoločníkov, postačí dodatok „a spol.“.^[40] Obchodné meno komanditnej spoločnosti musí obsahovať označenie „komanditná spoločnosť“, postačí však skratka „kom. spol.“ alebo „k. s.“. Zaujímavosťou v komanditnej spoločnosti je, že ak obchodné meno spoločnosti obsahuje meno komanditistu, ručí tento komanditista za záväzky spoločnosti ako komplementár.^[41] Obchodné meno spoločnosti s ručením obmedzeným musí obsahovať označenie „spoločnosť s ručením obmedzeným“, postačí však skratka „spol. s r. o.“ alebo „s. r. o.“.^[42] Obchodné meno jednoduchej spoločnosti na akcie musí obsahovať označenie „jednoduchá spoločnosť na akcie“ alebo skratku „j. s. a.“.^[43] Obchodné meno akciovej spoločnosti musí obsahovať označenie „akciová spoločnosť“ alebo skratku „akc. spol.“ alebo skratku „a. s.“.^[44] A čo sa týka družstva, obchodné meno musí obsahovať označenie „družstvo“, tento typ právnickej osoby nemá skratku, ktorá by názov družstvo nahradila.^[45]

Okrem dodatku, ktorý označuje právnu formu podnikateľa, je podnikateľ od 1. 1. 2002 povinný uvádzať obchodné meno spolu s dodatkom označujúcim jeho **súčasný právny stav**. V tomto prípade ide najmä o dodatky „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“, ktoré označujú aktuálny právny stav podnikateľa. Povinnosť požívať tieto dodatky je ustanovená s cieľom chrániť veriteľov podnikateľov a všetky tretie osoby, ktoré majú právny záujem na vedomosti o zmene stavu podnikateľa a o jeho samotnej existencii. V zmysle judikatúry, používanie názvu právnickej osoby po jej vstupe do likvidácie s dodatkom označujúcim aktuálny právny stav podnikateľa „v likvidácii“, samo o sebe nemeňte osobu podnikateľa ako takú, aj keď používa iné označenie. A tak aj všetky záväzky, ktoré subjektu či už pred alebo po zmene právneho stavu vzniknú, sú záväzkami toho istého subjektu.^[46]

Poukazujeme na dôležitý rozdiel medzi dodatkami označujúcimi súčasný právny stav existencie podnikateľa (napr. „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“) a dodatkami, ktoré označujú právnu formu podnikateľa (napríklad dodatok právnej formy spoločnosti s ručením obmedzeným – „spoločnosť s ručením obmedzeným“ alebo len skratka „spol. s r. o.“ alebo „s. r. o.“). Zatiaľ čo dodatok označujúci právnu formu podnikateľa tvorí „súčasť“ obchodného mena, dodatok označujúci súčasný právny stav podnikateľa je podnikateľ *„povinný uvádzať spolu s obchodným menom“*, čiže *de facto* nie je súčasťou obchodného mena samotného (porovnaj § 9 ods. 2 OBZ: *„Súčasťou obchodného mena právnických osôb je aj dodatok označujúci ich právnu formu.“* a § 9 ods. 4 OBZ: *„Podnikateľ je povinný uvádzať obchodné meno spolu s dodatkom označujúcim jeho súčasný právny stav, najmä s dodatkom „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“*).

Avšak, aj napriek tomu, že v zmysle § 9 ods. 2 OBZ dodatok označujúci právnu formu podnikateľa tvorí súčasť obchodného mena, dodržiavanie jeho presnej formy pri použití obchodného mena v obchodnom styku nie je v súkromnoprávnej sfére striktné záväzné. Vo všeobecnosti platí, že obchodné meno sa musí uvádzať tak, ako je zapísané v obchodnom registri. Aj podľa Patakyovej: *„Ak sa dodatok označujúci právnu formu obchodnej spoločnosti nepoužije spôsobom zaprotokolovaným, porušujú sa tým princípy riadneho používania obchodného mena.“*^[47] No čo sa týka dodatku označujúceho právnu formu podnikateľa, jeho nesprávne použitie nespôsobuje neplatnosť právneho

úkonu v prípade, ak je možná identifikácia subjektu. Potvrdzuje to aj príslušná judikatúra: „*Uvedenie dodatku označujúceho právnu formu obchodnej spoločnosti pred základom obchodného mena, aj keď správne mal byť uvedený za základom obchodného mena v oznámení...nemôže byť dôvodom, aby predstavenstvo spoločnosti zvolané mimoriadne valné zhromaždenie zrušilo z dôvodu, že v oznámení bolo obchodné meno označené nesprávne. Takýto nedostatok nemôže vyvolať žiadnu pochybnosť, v ktorej spoločnosti sa má mimoriadne valné zhromaždenie konať.*“[\[48\]](#)

Čo sa týka umiestnenia dodatkov obchodných mien, nikde z právnej úpravy nevyplýva, kde v obchodnom mene má byť dodatok označujúci právnu formu umiestnený. Keď sa však zameriame na jazykový výklad slova „dodatok“, tento pojem označuje niečo, čo je pridané, zaradené neskôr, dodatočne alebo na konci. Analogicky tak môžeme vyvodiť záver, že dodatky by mali byť umiestnené až za kmeňom obchodného mena právnickej osoby (napríklad „Karpatská mliekareň, s.r.o.“). V praxi sa však vyskytujú aj také prípady, kedy je dodatok umiestnený na začiatku obchodného mena, prípadne v jeho strede. Týka sa to najmä družstiev, ktoré často svoj dodatok „družstvo“ obsahujú na začiatku názvu obchodného mena (napríklad „Družstvo karpatských mliekarní“).[\[49\]](#)

Zákon umožňuje podnikateľom patriacim do jednej ekonomickej skupiny (holdingu)[\[50\]](#), aby použili také obchodné mená, z ktorých je zrejma príslušnosť k tejto skupine. Podľa Ovečkovej to býva najčastejšie výskyt slova, ktoré je silným prvkom (kmeňom) v obchodnom mene a ktoré identifikuje celú ekonomickú skupinu.[\[51\]](#) Obchodné spoločnosti patriace do spoločného holdingu sú tak oprávnené použiť pri svojom zriadení taký názov alebo spoločnú časť názvu obchodného mena, ktorým tieto spoločnosti vyjadrujú navonok príslušnosť k určitému zoskupeniu. Pri takomto vyjadrení príslušnosti k tejto skupine však musia byť všetky jednotlivé obchodné mená spoločností patriacich do spoločného holdingu medzi sebou navzájom odlišiteľné aby nedochádzalo k ich zameniteľnosti.[\[52\]](#) Na odlíšenie je preto súčasťou obchodného mena každého člena skupiny aj nejaký dodatok – ďalšie slovo alebo slová, ktoré majú účel identifikovať zameranie toho-ktorého podnikateľského subjektu.[\[53\]](#)

3. Zásady tvorby obchodných mien právnických osôb

Aj napriek tomu, že pri tvorbe názvu obchodného mena právnických osôb obchodný zákonník nestanovuje žiadne požiadavky, je potrebné rešpektovať určité zásady alebo obmedzenia pri jeho tvorbe, ktoré vyplývajú buď priamo z ustanovení obchodného zákonníka, alebo zo všeobecných zásad slušnosti, etiky, prípadne vyplývajú z iných právnych predpisov. Z právnej úpravy obchodného zákonníka explicitne vyplýva požiadavka nezameniteľnosti obchodného mena a zákaz vzbudzovať klamlivú predstavu.[\[54\]](#) V odbornej literatúre sa však uvádza rad ďalších zásad, ktoré sú implicitne odvodené zo samotného účelu obchodného mena.[\[55\]](#)

Medzi najdôležitejšie zásady, ktoré treba pri tvorbe názvu obchodného mena právnických osôb dodržať, zaradujeme:

- a. Zásadu povinnosti zápisu obchodného mena
- b. Zásadu jedného obchodného mena
- c. Zásadu prednosti obchodného mena
- d. Zásadu nezameniteľnosti obchodného mena

- e. Zásadu pravdivosti obchodného mena
- f. Zásadu úplnosti obchodného mena
- g. Zásadu zachovania dobrých mravov obchodného mena

a) Zásada povinnosti zápisu obchodného mena

Ide o prvú zásadu, ktorú treba dodržať pre samotný vznik právnickej osoby ako takej. Táto zásada spočíva v tom, že každá právnická osoba si pri svojom založení povinne vytvára názov, pod ktorým plánuje vykonávať svoju podnikateľskú činnosť a tento názov si zapisuje ako svoje obchodné meno do obchodného registra. Ide o obligatórnu náležitosť vzniku právnickej osoby a bez zápisu jej obchodného mena do obchodného registra by právnická osoba nevznikla. Obchodné meno môže podnikateľ používať odo dňa jeho zápisu do registra. Zápis obchodného mena do obchodného registra má konštitutívne účinky a od tohto momentu podnikateľ – právnická osoba zároveň nadobúda právnú subjektivitu.^[56]

b) Zásada jedného obchodného mena

Táto zásada vyzdvihuje základné funkcie obchodného mena, ktorými sú najmä garančná či identifikačná schopnosť obchodného mena odlíšiť podnikateľa na hospodárskom trhu.^[57] Pri tvorbe obchodného mena je dôležité uvedomiť si, že každý podnikateľský subjekt môže mať v rámci svojej podnikateľskej činnosti iba jedno obchodné meno, ktoré na základe tejto zásady naplňa rozlišovaciu funkciu a má významnú identifikačnú a garančnú schopnosť vo vzťahu k spotrebiteľom alebo iným súťažiteľom. Tento charakter obchodných mien umožňuje podnikateľom predchádzať ich vzájomnej zameniteľnosti, najmä pokiaľ vykonávajú rovnakú alebo podobnú činnosť, resp. ak ponúkajú rovnaké alebo obdobné výrobky či služby v rámci jedného hospodárskeho trhu. Jedna osoba tak síce môže mať založených viac právnických osôb (obchodných spoločností alebo družstiev) zapísaných v obchodnom registri ale každá z nich musí mať odlišné obchodné meno. Podnikateľ môže právne úkony vykonávať len pod jedným obchodným menom a pod takou istou právnou formou, pod akou je tento názov ako obchodné meno zapísaný v obchodnom registri.

c) Zásada prednosti obchodného mena

Zásada prednosti pri zápise obchodného mena vychádza z princípu spravodlivej výhody pri výbere určitého názvu ako obchodného mena pre svoje podnikanie a platí, že určité obchodné meno smie používať len ten podnikateľ, ktorý si ho do obchodného registra nechal zapísať ako prvý. Rovnako tak vyplýva táto zásada z ustanovenia § 7 ods. 12 zákona o obchodnom registri, podľa ktorého: „*Pred zápisom obchodného mena registrový súd z predložených listín preverí, či sa nenavrhuje zapísať obchodné meno totožné s obchodným menom už zapísaným v obchodnom registri, a to bez ohľadu na dodatok označujúci právnou formu.*“ Zásadu prednosti obchodného mena možno implicitne odvodiť aj z ustanovenia prvej vety § 10 ods. 1 obchodného zákonníka, podľa ktorého „*obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa* a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.“ Pokiaľ nebudeme k uvedenej definícii postupovať podľa doslovného výkladu, no naopak, zextenzívne chápanie funkcie obchodného mena, môžeme konštatovať, že obchodné meno nesmie byť ani rovnaké a ani zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa. Zabraňuje tomu princíp priority a zápis rovnakého obchodného mena do registra by nebol

ani z formálno-technického hľadiska možný, keďže, ako sme uviedli vyššie, registrový súd preveruje, či sa nenavrhuje zapísať obchodné meno totožné s obchodným menom už zapísaným v obchodnom registri.^[58] Ide o tzv. „technickú“ voľnosť obchodného mena. Pri posudzovaní zásahov do práv k rovnakému (zameniteľnému) obchodnému menu platí prednostné právo zapísaného obchodného mena. Domáhať sa ochrany obchodného mena proti neoprávnenému užívateľovi môže iba ten, kto používa takéto obchodné meno právom. Právom užívané obchodné meno podnikateľa požíva absolútnu právnu ochranu a oprávňuje podnikateľa domáhať sa ochrany voči každému, kto do výkonu jeho práva zasahuje protiprávnym používaním jeho obchodného mena. V tom zmysle rozhodol Najvyšší súd SR, ktorý rozhodoval vo veci žaloby obchodnej spoločnosti „Motory, spol s.r.o.“ proti obchodnej spoločnosti „Motory, a.s.“, pričom obe spoločnosti mali zároveň takmer identický predmet podnikateľskej činnosti. Podľa žalobcu sa mal žalovaný subjekt použitím rovnakého kmeňa obchodného mena „Motory“ dopustiť neoprávneného používania obchodného mena podľa § 12 a zároveň sa mal svojim konaním dopustiť vyvolania nebezpečenstva zámeny podľa § 47 písm. a) obchodného zákonníka. Podľa zistenia súdu žalobca preukázal právo priority k označeniu „Motory“ spájajúce sa s výkonom jeho podnikateľskej činnosti, rozhodol tak v jeho prospech a uložil žalovanej spoločnosti Motory, a.s. povinnosť zdržať sa používania tohto obchodného mena, odstrániť závadný stav a podať návrh na zmenu zápisu obchodného mena v obchodnom registri.^[59]

Nestačí však, aby obchodné meno bolo pri jeho zápise do registra len „technicky“ voľné. Ako uvádza Kolkusová, vyžaduje sa aj tzv. „právna“ voľnosť obchodného mena.^[60] V praxi to znamená, že pri výbere vhodného názvu tvoriaceho kmeň obchodného mena treba rešpektovať existenciu aj iných označení, ktoré používajú iné subjekty pri výkone ich (nie len) podnikateľskej činnosti, hoci tento názov nemusia mať zapísaný v obchodnom registri ako obchodné meno. Takýto názov môže byť zapísaný v inom registri podľa osobitných právnych predpisov (napríklad označenie zapísané iným subjektom v registri ochranných známk ako ochranná známka), prípadne môže ísť aj o obchodné meno zapísané v obchodnom registri iného štátu, pokiaľ tento podnikateľ vykonáva podnikateľskú činnosť na území Slovenskej republiky, alebo takéto označenie nemusí mať iný podnikateľ vôbec v príslušnom registri zapísané. Pri strete obchodného mena a iného označenia súd rovnako ako aj v prípade posudzovania zásahu do práv obchodných mien skúma časovú prioritu skúmaných (aj nezapísaných) označení. Krajský obchodný súd v Brne a následne aj odvolací súd v tejto súvislosti skúmal prioritu nezapísaného označenia žalobkyne podnikajúcej pod obchodným menom C., spol. s r.o., s predmetom podnikania tryskanie – strojová výroba kovových, betónových a iných plôch, ktorá najmenej od roku 1992 používala vo všetkých propagačných materiáloch a v súvislosti so svojou podnikateľskou činnosťou označenie „B.“, aj keď ho nemala zaregistrované v žiadnom príslušnom registri. Žalovaná, od roku 1994 vykonávala rovnakú podnikateľskú činnosť pod obchodným menom B. – M., spol. s r.o. Súd preto konštatoval, že žalovaná už v dobe svojho vzniku vedela, že na trhu v Českej republike sú pod označením „B“ ponúkané stroje a materiály používané na opracovanie rôznych druhov povrchov tryskaním, teda k činnosti zodpovedajúcej jej predmetom činnosti, a napriek tomu pre obchodné meno zvolila slovné spojenie „B. M.“, ktoré si následne nechala zaregistrovať aj ako ochrannú známku. Žalovaná namietala, že žalobkyňa, pokiaľ používa slovo „B.“, potom ho nepoužíva ako svoje obchodné meno alebo jeho časť, prípadne ako ochrannú známku, ale iba ako „akési“ neregistrované a teda neformálne označenie podniku. Na základe dôkazov vykonaných súdmi oboch stupňov, mal odvolací súd za preukázané, že v Českej republike sa na „relevantnom trhu“ pojem „B.“ stal príznačným pre žalobkyňu ako jej „zvláštne označenie“ a zároveň aj zvláštne označenie jej výrobkov, vysoko špecializovaného zariadenia na úpravu

povrchov, a to aj keď toto označenie „B.“ žalobkyňa nemala zaregistrované ako obchodné meno a ani ako ochrannú známku. Podľa odvolacieho súdu, obchodné meno žalovanej je evidentne zameniteľné svojim dominujúcim prvkom „B.“ s používaným označením pre žalobkyňu príznačným (hoci nechráneným ako ochranná známka a neregistrovaným ako obchodné meno). Za rozhodujúcu považoval súd časovú prioritu a fakticky používané osobitné označenie žalobkyne, ktoré sa tak presadí proti „označeniu neskoršiemu, hoci chránenému“ (rozumej dominujúcej časti obchodného mena žalovanej).^[61]

Vrchný súd v Prahe podobným spôsobom rozhodol v spore, keď žalovaný za kmeň obchodného mena zvolil také slovné spojenie, ktoré už mal iný subjekt úspešne zaregistrované v inom registri (ako ochrannú známku). Podľa rozhodnutia súdu, voľbou daného slovného spojenia žalovaný už od samého začiatku zasiahol do práv žalobcu k tejto ochrannej známke. Jeho voľba obchodného mena, spočívajúca v prevzatí určitého dominantného prvku ochrannej známky a následné použitie v obchodnom styku je v rozpore s obchodnými zvyklosťami, dobrými mravmi a aj pravidlami hospodárskej súťaže.^[62]

Zásada prednosti pri zápise obchodného mena tak funguje na objektívnom princípe a každý začínajúci podnikateľ by si mal pri tvorbe svojho obchodného mena preskúmať, či týmto názvom nebude porušovať právo iného subjektu k rovnakému alebo podobnému označeniu, ktoré môže byť vo vzťahu k tretím osobám zameniteľné. V prípade použitia rovnakých obchodných mien (prípadne aj iných označení ako v predmetnom spore) súd skúma, ktorý podnikateľ má k uvedenému názvu právo priority. Podľa výroku Najvyššieho súdu SR, dobré mravy súťaže vyžadujú, aby sa každý nový podnikateľ rozhliadol po existujúcich živnostiach a vystríhal sa všetkého, čo by mohlo poškodiť nadobudnuté práva a získané pozície cudzích podnikov.^[63]

d) Zásada nezameniteľnosti obchodného mena

Ďalšia zo zásad tvorby obchodného mena právnických osôb spočíva v povinnosti podnikateľa vybrať si také obchodné meno, ktoré nie len, že nemôže byť rovnaké (zásada prednosti obchodného mena), ale nemôže byť ani zameniteľné s iným už jestvujúcim obchodným menom. Pri identifikácii rôznych podnikateľských subjektov na hospodárskom trhu totiž nemôže dochádzať k ich zámene podľa znenia ich názvov, inak by obchodné meno neplnilo svoju základnú – identifikačnú funkciu. Zatiaľ čo totožnosť obchodných mien registrový súd preveruje, prípadná zameniteľnosť s už zapísanými obchodnými menami nie je žiadnym formálnym spôsobom pri zápise spoločnosti do registra skúmaná.^[64] Samozrejme, v tomto ohľade bude tiež záležať na tom, ako budeme vykladať samotný pojem *zameniteľnosť*. Pojem zameniteľnosť ako taký nie je nikde v zákone bližšie definovaný (napr. nejakým prívlastkom), a tak na to, aby bolo možné obchodné meno považovať za zameniteľné s obchodným menom iného subjektu, postačuje podľa nás akákoľvek zameniteľnosť (aj nie zjavná zameniteľnosť).

Zastávame názor, že zameniteľnosť obchodných mien je oveľa širšia ako totožnosť obchodných mien. Podľa doslovného výkladu by sme zameniteľnosť obchodného mena mali skúmať ako z hľadiska jeho písanej podoby, tak aj z jeho fonetickej (zvukovej) podoby.^[65] Čo sa týka písanej podoby obchodného mena, ochrana obchodného mena sa vzťahuje len na samotné znenie názvu, nie na typ písma, grafické vyhotovenie a podobne.^[66] Preto nezáleží, akým písmom či veľkosťou písma bude názov podnikateľa v obchodnom registri zapísaný, dôležité je jeho samotné znenie (zameniteľné tak budú napríklad obchodné mená „ALFA s.r.o.“ a „alfa s.r.o.“). Ani rozdielny dodatok označujúci právnu formu obchodnej

spoločnosti nie je dostatočne odlišujúcim znakom pre dodržanie zásady nezameniteľnosti (§ 10 ods. 3 obchodného zákonníka), aj keď je podľa zákona súčasťou obchodného mena, a to z dôvodu, že v bežnom styku (nie pri právnych úkonoch) sa obchodné meno spravidla používa bez dodatkov označujúcich právnu formu (zameniteľné tak budú napríklad obchodné mená „ALFA s.r.o.“ a „alfa a.s.“).

Aby však bolo možné hovoriť o zameniteľnosti (či už z hľadiska nekalej súťaže podľa § 47 písm. a) obchodného zákonníka alebo z hľadiska ochrany obchodného mena podľa § 12 obchodného zákonníka), je potrebné, aby predmet – v tomto prípade obchodné meno, o ktorého zameniteľnosť ide, bol individualizovaný, t. j. musí mať nevyhnutnú mieru rozlišovacej spôsobilosti. K právnej ochrane preto nie sú v zásade spôsobilé druhové označenia. nekalosúťažným konaním, keďže nie je spôsobilé vyvolať nebezpečenstvo zámieny. V tejto súvislosti Najvyšší súd SR skúmal, či sa žalovaný, ktorý používa označenie „Kartografia“, ktoré je súčasťou registrovaného obchodného mena žalobcu, dopúšťa nekalosúťažného konania, a či takéto použitie časti názvu obchodného mena žalobcu môže u spotrebiteľov vyvolať nebezpečenstvo zámieny. Žalobcom bola obchodná spoločnosť, právny nástupca štátneho podniku, ktorá vykonávala činnosť pod názvom „Kartografia, a.s.“. Táto spoločnosť sa domáhala právnej ochrany prostredníctvom práva proti nekalej súťaži proti žalovanému, vykonávajúcemu podnikateľskú činnosť v oblasti kartografie, čo mal uvedené aj v živnostenskom registri, ktorý svoju prevádzkareň označil tabuľou so svojím obchodným menom a názvom „KARTOGRAFIA“. Súd v prvom stupni žalobe vyhovel, nakoľko došlo k naplneniu skutkovej podstaty podľa § 47 obchodného zákonníka, ktorý za nekalosúťažné považuje „použitie obchodného mena alebo osobitného označenia podniku, ktoré používa už právom iný súťažiteľ.“ Odvolací súd však v tomto prípade konštatoval, že na to, aby došlo k nekalosúťažnému konaniu podľa tohto ustanovenia, použité obchodné meno alebo jeho časť musí mať nevyhnutnú mieru rozlišovacej spôsobilosti. Nakoľko však označenie „KARTOGRAFIA“ označuje skôr vedný odbor, používa sa vo všeobecnosti ako názov vyučovacieho predmetu v oblasti geografie, a taktiež sa tento pojem používa aj v zákone č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii, podľa názoru súdu tak nespĺňa požiadavku nevyhnutnej miery rozlišovacej spôsobilosti, nakoľko druhové označenia nie sú v zásade spôsobilé k právnej ochrane. Najvyšší súd SR ako dovolací súd sa, podľa nášho názoru správne, tiež stotožnil s takýmto názorom odvolacieho súdu.^[67]

Aj napriek uvedenému rozhodnutiu je však potrebné si uvedomiť, že nie každé „bežné“ slovo musí byť zároveň aj druhovým označením. Napríklad pri skúmaní druhovosti označenia „Poradca“, kedy vydavateľ periodika „Ekonomický a právny poradca podnikateľa“ žaloval iný subjekt, ktorý vydával periodikum pod názvom „Poradca 96“, súd v Banskej Bystrici rozhodol v prospech žalobcu. Aj napriek tomu, že žalovaný subjekt považoval slovo „poradca“ za bežné slovo, čiže sa domnieval, že takéto druhové označenie môže používať (a zároveň šlo len o malú časť označenia periodika žalovaného, keďže celý názov znel: „Ekonomický a právny poradca podnikateľa“), prvostupňový, ako aj odvolací súd označenie „Poradca“ ako druhové neuznal, nakoľko žalobca v tomto prípade preukázal nebezpečenstvo vyvolania zámieny oboch periodík u čitateľov.^[68]

Zo záveru uvedeného súdneho rozhodnutia možno konštatovať, že zásada nezameniteľnosti obchodného mena sa vzťahuje aj na konania, kedy sa použije len časť obchodného mena, ale takým spôsobom a v takých súvislostiach, že použitie tohto názvu vyvoláva alebo môže vyvolávať nebezpečenstvo zámieny o ich identite alebo aspoň o organizačnej súvislosti. Je preto potrebné, aby

obchodné meno bolo individualizované, čiže musí požívať nevyhnutnú mieru rozlišovacej spôsobilosti.^[69]

Z hľadiska fonetickej podobnosti sú zameniteľné aj také obchodné mená, ktoré sa síce inak píšú, ale znejú rovnako (zameniteľné tak budú napríklad obchodné mená „snake s.r.o.“ a „snejk s.r.o.“).

Vo všeobecnosti tak môžeme tvrdiť, že pri posudzovaní dodržania zásady nezameniteľnosti pri tvorbe obchodných mien je dôležité zamerať sa najmä na vnímanie priemerného spotrebiteľa, ktorý prichádza do styku s obchodným menom. Ajpodľa českej judikatúry, zameniteľnosť a klamlivosť obchodného mena navrhnutého na zápis do obchodného registra by sa mala posudzovať osobitne, a to najmä vo vzťahu zameniteľnosti obchodného mena u priemerného spotrebiteľa.^[70] V súčasnej dobe si rovnako treba uvedomiť, že žijeme v spoločnosti, v ktorej je priemerný spotrebiteľ už primerane anglofónny, a tak môže dôjsť k zameniteľnosti obchodných mien aj jeho samotným prekladom do cudzieho (anglického) jazyka.^[71]

Akonáhle však nahliadneme do obchodného registra, možno si všimnúť, že aj napriek vyššie uvedenému, register obsahuje viacero zameniteľných obchodných mien a viacero názvov obchodných spoločností má dokonca identický kmeň obchodného mena.^[72] Kriticky môžeme zhodnotiť, že vzhľadom na veľké množstvo vznikajúcich podnikateľských subjektov nie je (a ani nebude) prakticky možné zabrániť zápisu zameniteľných obchodných mien do obchodného registra.^[73]

Súčasná platná zákonná úprava, podľa ktorej registrový súd pri zápise obchodného mena preveruje iba jeho totožnosť s obchodným menom už zapísaným v obchodnom registri a nie jeho prípadnú zameniteľnosť, preto vytvára široký priestor pre sudcovské uváženie konkrétneho prípadu pri rozhodovaní konkrétnych sporov vo veci zameniteľnosti obchodných mien. Pri tak vysokom počte podnikateľských subjektov však takáto lustrácia ani nie je prakticky možná. K zameniteľnosti obchodných mien podnikateľov môže pritom dôjsť nie len medzi právnickými osobami – podnikateľmi zapísanými v obchodnom registri, ale aj medzi podnikateľom – právnickou osobou a podnikateľom – fyzickou osobou.^[74] Podľa judikatúry k takejto situácii môže dôjsť, ak takéto osoby s odlišným statusom podnikajú v tom istom odbore alebo z hľadiska hospodárskej súťaže v odboroch zameniteľných, a dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania v obchodnom mene fyzickej osoby je zhodný (zameniteľný) s kmeňom obchodného mena právnickej osoby, pokiaľ má dostatočnú rozlišovaciu schopnosť.^[75]

Sme toho názoru, že zameniteľnosť obchodného mena by mala byť posudzovaná vždy osobitne, a to najmä v spojitosti s konkrétnym predmetom podnikateľskej činnosti, ku ktorej je toto obchodné meno registrované, aby nedochádzalo k zameniteľnosti obchodného mena u priemerného spotrebiteľa. Preto, pokiaľ by aj podnikatelia vykonávali svoju podnikateľskú činnosť pod podobným obchodným menom (ktoré by foneticky alebo vizuálne boli vzájomne zameniteľné), no ponúkali by odlišné tovary alebo služby, takéto subjekty by sa však nedostali do priamej súťaže, a tak by sa v konečnom dôsledku nemohli považovať z pohľadu priemerného spotrebiteľa za zameniteľné.^[76] Vo všeobecnosti treba mať na zreteli, že každý začínajúci podnikateľ by mal pri zápise svojho obchodného mena do registra preskúmať, či takýmto obchodným menom nebude zasahovať do niečích skorších práv alebo právom chránených záujmov, aby sa predchádzalo sporom vo veci zameniteľných obchodných mien. Netýka sa to len už existujúcich obchodných mien registrovaných v obchodnom registri, do úvahy prichádzajú aj názvy v iných registroch (napríklad živnostenský register, register ochranných známk a i.).

Určitú výnimku zo zákazu zameniteľnosti obchodných mien právnických osôb majú pri tvorbe obchodných mien obchodné spoločnosti zoskupené v *holdingu* (v obchodno-právnej praxi sa používa aj pojem „koncern“).^[77] Pojmy holding alebo holdingová spoločnosť v slovenskom obchodnom zákonníku nenájdeme upravené.^[78] Podľa nemeckej právnej teórie môžeme holding definovať ako označenie spoločného, navzájom prepojeného kapitálového zoskupenia viacerých obchodných spoločností, pričom hlavná – materská spoločnosť (nazývaná aj ako holdingová spoločnosť) riadi a ovláda ostatné (dcérske) spoločnosti.^[79] Holding ako taký samostatnú právnu subjektivitu nemá, ide iba o zoskupenie viacerých spoločností, a tak si holding pri svojom zriadení ani povinne zo zákona nevytvára obchodné meno.^[80] Všetky obchodné spoločnosti, ktoré tvoria holding (materská spoločnosť aj dcérske spoločnosti) sú samostatnými obchodnými spoločnosťami s vlastnou právnou subjektivitou, pričom každá zo spoločností má vytvorené vlastné obchodné meno, ktoré vytvorením holdingového zoskupenia nezaniká. Výnimka zo zásady nezameniteľnosti pri tvorbe obchodných mien obchodných spoločností patriacich do spoločného holdingu spočíva v oprávnení použiť pri svojom zriadení taký názov alebo spoločnú časť názvu obchodného mena, ktorým tieto spoločnosti vyjadrujú navonok príslušnosť k určitému holdingovému zoskupeniu. Obchodné spoločnosti si tiež môžu zmeniť obchodné meno až po vytvorení holdingu tak, aby vyjadrovalo príslušnosť k tomuto holdingovému zoskupeniu. Avšak pri takomto vyjadrení príslušnosti k holdingu musia byť všetky jednotlivé obchodné mená spoločností patriacich do jedného holdingu medzi sebou navzájom odlišiteľné aby nedochádzalo k ich zameniteľnosti.^[81] Môžu použiť napríklad spoločný základ obchodného mena a k nemu uviesť označenie, ktoré ich vzájomne odlišuje, či už v určení miesta alebo predmetu podnikania (napríklad „Milky, a.s.“, „Milky výroba, s.r.o.“, „Milky distribúcia, s.r.o.“). Klamlivá predstava o podnikateľovi alebo nebezpečenstvo vyvolania zámeny obchodných mien právnických osôb môže vystať napríklad uvedením takéhoto označenia v obchodnom mene právnickej osoby nepatriacej do spoločného holdingu.^[82]

e) Zásada pravdivosti obchodného mena

Zásada pravdivosti obchodného mena sa spočíva vo výbere takého obchodného mena, ktoré svojím názvom nemôže iné osoby zavádzať o určitých skutočnostiach týkajúce sa podnikateľa alebo druhu jeho podnikania. Týka sa to ako fyzických osôb, tak aj právnických osôb. Táto zásada je zakotvená v druhej časti ustanovenia § 10 ods. 1 obchodného zákonníka, a to nasledovne: „*Obchodné meno (...) nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.*“ Podľa uvedenej zákonnej úpravy si tak podnikateľ nemôže vybrať také obchodné meno pre svoje podnikanie, ktoré by mohlo u tretích osôb vzbudzovať:

- *klamlivú predstavu o podnikateľovi* – obchodné meno by mohlo iné osoby zavádzať o mene podnikateľa, jeho postavení, statuse alebo o jeho pôvode (klamlivý údaj by napríklad spočíval v uvedení akademického titulu „JUDr.“ v obchodnom mene „JUDr. Ján Bohuš a partneri, s.r.o.“, pokiaľ by osoba takýmto titulom nedisponovala);
- *klamlivú predstavu o predmete podnikania* – obchodné meno by vo svojom názve obsahovalo údaj alebo iné označenie, ktoré by mohlo iné osoby zavádzať o podnikateľskej činnosti, ktorú vykonáva (napríklad podnikateľský subjekt s obchodným menom „ABC stavebniny, a.s.“ by mal vykonávať podnikateľskú činnosť v oblasti stavebníctva).

Z hľadiska obsahu obchodného mena právnických osôb pri jeho tvorbe práva teória delí obchodné mená do troch, resp. štyroch kategórií:

- *osobné* obchodné mená, ktoré sú vytvorené z mena alebo priezviska podnikateľa;
- *vecné* obchodné mená, ktoré sú odvodené od predmetu činnosti podnikateľa;
- *fantazijné* obchodné mená, ktoré obsahujú ľubovoľný „nič-neznačiaci“ názov;
- *kombinované* obchodné mená, ktoré v sebe obsahujú kombináciu viacerých z uvedených spôsobov.[\[83\]](#)

Ad 1) Pri *osobných obchodných menách* spočíva zásada pravdivosti v obchodnom mene obsahujúcom skutočné meno a/alebo priezvisko podnikateľa (napríklad „Ing. Bohuš a syn, s.r.o.“). Obchodné meno môže byť tvorené tiež aj menami či priezviskami viacerých spoločníkov („Ján Bohuš, Milan Novotný a partneri. s.r.o.“). Mená, priezviská, tituly, hodnosti, či iné údaje o podnikateľovi v obchodnom mene musia zodpovedať skutočnosti. V prípade osobných obchodných mien právnických osôb, pokiaľ niektorý zo spoločníkov, ktorého meno a/alebo priezvisko je obsiahnuté v názve spoločnosti, prestane byť spoločníkom v obchodnej spoločnosti alebo členom v družstve (napríklad dôjde k jeho vylúčeniu zo spoločnosti, prevodu obchodného podielu alebo súd zruší jeho účasť v spoločnosti), môže takáto obchodná spoločnosť alebo družstvo používať naďalej jeho meno a/alebo priezvisko v názve právnickej osoby len s jeho súhlasom. V prípade smrti spoločníka sa vyžaduje súhlas dediča.[\[84\]](#)

Ad 2) Obchodné meno podnikateľov môže pozostávať aj z názvu, ktorý označuje predmet ich podnikateľskej činnosti. Zásada pravdivosti pri tvorbe *vecných obchodných mien* právnických osôb znamená odvodiť si názov obchodného mena od skutočného predmetu podnikania alebo činnosti, ktorú podnikateľ v rámci podnikateľskej činnosti pod týmto obchodným menom vykonáva. Obchodné meno právnickej osoby nesmie obsahovať nepravdivé alebo inak klamlivé údaje, ktoré by mohli vzbudzovať mylnú domnienku o jeho podnikaní (napríklad obchodné meno „Mliekareň Milky s.r.o.“ si podnikateľ môže zvoliť, ak podniká v oblasti výroby mlieka a/alebo mliečnych produktov a nie pokiaľ táto právnická osoba podniká v oblasti stavebníctva).

Ad 3) *Fantazijné obchodné mená* právnických osôb sú tvorené ľubovoľným názvom, ktorý je vymyslený, a ktorý nijakým spôsobom neodkazuje na podnikateľovo meno alebo priezvisko, na druh jeho podnikateľskej činnosti, ani na oblasť alebo miesto jeho pôsobenia (napríklad obchodné meno „Milky a.s.“). Aj napriek tomu, že právnické osoby si môžu vytvoriť takéto neurčité, nič-neznačiace obchodné meno, aj pri tvorbe fantazijných obchodných mien treba dodržať určité pravidlá a nemožno si zvoliť akékoľvek slovo, slovné spojenie, číslice či iný názov za obchodné meno. Výber obchodného mena pre svoje podnikanie by mal byť napríklad v súlade s všeobecnými zásadami slušnosti a etiky.[\[85\]](#) Rovnako treba dbať na už existujúce označenia, ktoré síce nie sú zapísané ako obchodné mená v obchodnom registri, ale môžu byť zapísané v iných registroch (napríklad ochranné známky[\[86\]](#)), prípadne ani nemusia byť zapísané v registri, no iné osoby k takýmto označeniam môžu mať prednostné práva (napríklad všeobecne známe známky podľa Čl. 6bis Parížskeho dohovoru na ochranu priemyselného vlastníctva).

Ad 4) Právnické osoby si môžu pre svoju podnikateľskú činnosť nechať zapísať aj také obchodné mená, ktoré sú kombináciou viacerých slov, písmen, znakov alebo číslic. Pre tieto obchodné mená práva

teória používa označenie *kombinované obchodné mená*.^[87] (Napríklad spoločnosť „Oravská Mliekareň Milky Bohuš a spol. s.r.o.“, ktorej obchodné meno obsahuje osobný („Bohuš“), vecný („Mliekareň“) aj fantazijný („Milky“) názov, a zároveň toto obchodné meno obsahuje označenie o pôvode podnikateľa („Oravská“). Zásada pravdivosti pri tvorbe tohto typu obchodného mena sa vzťahuje na všetky jednotlivé časti názvu, ktoré tvoria obchodné meno. Klamlivá predstava o podnikateľovi alebo o predmete podnikania podľa § 10 ods. 1 obchodného zákonníka môže totiž vzniknúť ako z jedného, tak aj zo všetkých ďalších slov, ktoré tvoria obchodné meno právnickej osoby, prípadne z ich vzájomnej kombinácie. Dochádza k tomu napríklad vtedy, pokiaľ jednotlivé slová obchodného mena vyvolávajú alebo môžu vyvolávať u tretích osôb klamlivú predstavu o pôvode alebo o určitých vlastnostiach podnikateľského subjektu (slovo „Oravská“ v obchodnom mene „Oravská Mliekareň Milky Bohuš a spol. s.r.o.“ evokuje, že podnikateľ má sídlo alebo miesto podnikania v oravskom regióne); no klamlivá predstava môže vzniknúť aj o kvalite, akosti alebo tovarov či služieb, ktoré podnikateľ ponúka (napríklad by podnikateľ v názve obchodného mena právnickej osoby použil označenie kvality „BIO Oravská Mliekareň Milky Bohuš a spol. s.r.o.“, pričom označenie kvality BIO by nezodpovedalo skutočnosti).^[88]

f) Zásada úplnosti obchodného mena

Každý podnikateľ pri výkone svojej podnikateľskej činnosti prichádza do styku so svojimi obchodnými partnermi, zákazníkmi, ostatnými súťažiteľmi, ale aj s úradmi či inými štátnymi inštitúciami. Pri svojom konaní musí byť podnikateľ vždy dostatočne identifikovateľný, a to pri jeho všetkých či už formálnych alebo neformálnych právnych úkonoch.^[89] Jedným zo základných identifikačných údajov podnikateľa, bez ohľadu na formu jeho podnikania, je podľa § 3a ods. 1 obchodného zákonníka obchodné meno. Keď sa zameriame len na právnu úpravu vybraných obchodných mien právnických osôb – obchodných spoločností a družstiev, pre výklad zásady úplnosti obchodného mena sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia:

- „Obchodné meno obchodných spoločností a družstiev je názov, pod ktorým sú zapísané v obchodnom registri.“^[90] Podľa zásady úplnosti obchodného mena právnických osôb musí byť tento názov uvádzaný vždy celý, tak ako je zapísaný v obchodnom registri. Podnikateľ si nemôže v obchodnom styku obchodné meno skracovať, meniť, ani nijak inak upravovať či prekladať do cudzieho jazyka. Ako príklad uvediem obchodné meno družstva: „Družstvo záhradkárov a pestovateľov AGRARIA so sídlom v Dubnici nad Váhom – za traťou, družstvo“. Právnická osoba musí v obchodnom styku uvádzať tento názov v úplnej forme, aj napriek tomu, že je tvorené viacerými slovami (nemôže napríklad použiť skratku obchodného mena „DZPA Dubnica“). Príklad názvu družstva v sebe obsahuje aj údaj o mieste, v ktorom pôsobí – ide o pomerne bežnú prax pri zápise družstiev do obchodného registra, a pokiaľ obchodné meno právnickej osoby v sebe obsahuje miesto podnikania, je právnická osoba rovnako aj tento údaj povinná uvádzať v úplnom a neskrátenom znení spolu s „kmeňom“ obchodného mena (nemôže napríklad použiť obchodné meno v skrátenej verzii „Družstvo záhradkárov a pestovateľov AGRARIA“). Obchodné meno môžeme definovať ako jednotný a nedeliteľný právny inštitút a len vo svojom komplexnom znení vytvára obchodné meno podnikateľa.^[91]
- Podľa poslednej vety ustanovenia § 9 ods. 2 obchodného zákonníka je súčasťou obchodného mena právnických osôb aj dodatok označujúci ich právnu formu. Ako sme uviedli v úvode kapitoly, obchodné mená právnických osôb pozostávajú z kmeňa (môže byť tvorené slovami,

písmenami, znakmi, číslicami, prípadne ich kombináciami) a z dodatku, ktorý označuje právnu formu podnikateľa. Podľa slovenskej právnej úpravy, spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť a jednoduchá spoločnosť na akcie. Dodatok označujúci právnu formu musí podnikateľ uvádzať aj pri založení družstva. Na rozdiel od obchodného mena fyzickej osoby tvorí dodatok povinnú súčasť obchodného mena právnickej osoby formu podnikateľa. Nikde z právnej úpravy nevyplýva, kde v obchodnom mene má byť dodatok označujúci právnu formu umiestnený, no pokiaľ sa zameriame na jazykový výklad slova „dodatok“, tento pojem označuje niečo, čo je pridané, zaradené neskôr, dodatočne alebo na konci. Analogicky teda možno vyvodiť, že dodatky by mali byť umiestnené až za samotným pomenovaním právnickej osoby (napríklad „Karpatská mliekareň, s.r.o.“). V praxi sa však vyskytujú aj také prípady, kedy je dodatok umiestnený na začiatku obchodného mena, prípadne jeho v strede. Týka sa to najmä družstiev.^[92] (napríklad „Družstvo karpatských mliekarní“). Pri tvorbe obchodných mien právnických osôb nie je vylúčené, aby bol dodatok zároveň aj súčasťou kmeňa obchodného mena (Napríklad „Družstvo záhradkárov a pestovateľov AGRARIA, družstvo“). V takýchto prípadoch treba rovnako dodržať zásadu úplnosti obchodného mena a uvádzať obchodné meno, síce s duplicitným označením právnej formy, a to tak, ako je zapísané v obchodnom registri.

- Podľa § 9 ods. 4 obchodného zákonníka je podnikateľ povinný okrem dodatku, ktorý označuje právnu formu podnikateľa, používať obchodné meno spolu s dodatkom označujúcim jeho *súčasný právny stav*. V tomto prípade ide najmä o dodatok „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“. Povinnosť požívať tieto dodatky je ustanovená s cieľom chrániť veriteľov podnikateľov a všetky tretie osoby, ktoré majú právny záujem na vedomosti o zmene stavu podnikateľa. Tu však treba poukázať na dôležitý rozdiel medzi dodatkami označujúcimi súčasný právny stav podnikateľa a dodatkami, ktoré označujú právnu formu podnikateľa. Kým dodatok označujúci právnu formu podnikateľa tvorí *súčasť* obchodného mena, dodatok označujúci súčasný právny stav podnikateľa je podnikateľ *povinný uvádzať spolu* s obchodným menom, čiže *de facto* nie je súčasťou obchodného mena samotného.^[93]

g) Zásada zachovania dobrých mravov obchodného mena

V základnej právnej úprave inštitútu obchodného mena sa nikde v obchodnom zákonníku výslovne neuvádza povinnosť zachovania dobrých mravov pri tvorbe obchodného mena a v zákone nie je ani negatívnym spôsobom určené, aké názvy nemôžu tvoriť obchodné meno z hľadiska jeho vhodnosti – morálky a etiky. Niektoré obmedzenia pri vytváraní obchodného mena však vychádzajú priamo zo všeobecných zásad slušnosti a etiky.^[94] Pri tvorbe obchodných mien tak treba rešpektovať všeobecnú zásadu dobrých mravov, aj keď to v obchodnom zákonníku nie je explicitne uvedené. Obchodné meno nemôže byť hanlivé, nemôže narušovať všeobecnú mravnosť a podľa Patakyovej by použitie takéhoto obchodného mena v právnych vzťahoch bolo v rozpore s § 3 a § 39 občianskeho zákonníka.^[95] Ako je uvedené v § 3 ods. 1 občianskeho zákonníka: „Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.“ Aj keď sa ustanovenie týka výkonu práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov, v zmysle zásady subsidiarity občianskeho a obchodného práva podľa § 1 ods. 2 obchodného zákonníka môžeme uvedenú občianskoprávnú úpravu aplikovať aj

na práva a povinnosti vyplývajúce z obchodnoprávných vzťahov.^[96] Podľa Suchožu by tiež obchodné meno nemalo obsahovať slova podporujúce rasizmus, fašizmus či vulgárne slová.^[97] Obchodný register splnenie zásady zachovania dobrých mravov obchodného mena nepreveruje, a tak by aj zápis takéhoto obchodného mena bol po formálnej stránke vykonaný. Avšak, v zmysle § 12 obchodného zákonníka by následne každý mohol požadovať odstránenie závadného stavu. Rozpor s dobrými mravmi by aktívne legitimoval široký okruh ľudí, ktorých „práva boli dotknuté“ takýmto používaním obchodného mena.^[98]

IV. ZÁVER

V príspevku sme komplexne zosumarizovali problematiku tvorby obchodného mena podnikateľov. Zvlášť sme sa venovali tvorbe obchodných mien fyzických osôb – podnikateľov (1. časť) a zvlášť tvorbe obchodných mien právnických osôb – podnikateľov (2. časť) z dôvodu čo najobjektívnejšieho výkladu, keďže aj v príslušnej zákonnej právnej úprave obchodného mena (§ 8 – 12 obchodného zákonníka) sa niektoré ustanovenia vzťahujú výlučne na obchodné mená fyzických osôb, niektoré zas len na obchodné mená právnických osôb, a niektoré ustanovenia platia všeobecne pre obe skupiny subjektov.

Za účelom čo najefektívnejšieho vypracovania vytýčenej problematiky sme využívali viacero zaužívaných výskumných metód. Ide najmä o metódu systémového prístupu získania čo najväčšieho množstva dostupných domácich a zahraničných zdrojov upravujúcich obchodné meno fyzických osôb a právnických osôb so zameraním na zásady jeho tvorby. Pomocou metódy sumarizácie týchto zásad (keďže v odbornej literatúre sme našli rôzne druhy výpočtov týchto zásad)^[99], sme sa rozhodli čitateľovi poskytnúť komplexnú analýzu väčšiny z nich. Ide o: zásadu povinnosti zápisu obchodného mena, zásadu jedného obchodného mena, zásadu prednosti obchodného mena, zásadu nezameniteľnosti obchodného mena, zásadu pravdivosti obchodného mena, zásadu úplnosti obchodného mena a zásadu zachovania dobrých mravov obchodného mena. V jednotlivých kapitolách sme podľa metódy od všeobecného ku konkrétnemu definovali základné pojmy a následne sme analyzovali ustanovenia súvisiacich právnych predpisov (najmä obchodný zákonník a zákon o obchodnom registri). Metódu analýzy tvorby obchodných mien fyzických osôb a právnických osôb sme pre čo najpresnejšie vymedzenie súvisiacich pojmov používali v súvislosti s metódou jazykového výkladu a logického výkladu niektorých pojmov (napr. „kmeň“, „dodatok“ a „súčasť“ obchodného mena; „nezameniteľnosť“ obchodného mena, „klamlivosť“ obchodného mena a i.). Vo veľkej miere sme využili aj metódu súdneho výkladu súvisiacej slovenskej, českej a európskej judikatúry, čím sme zároveň v niektorých otázkach podporili naše závery.

V článku sme poukázali na niektoré, podľa nášho názoru, pomerne všeobecne a nejasne definované, zákonné ustanovenia. Ide napríklad o ustanovenie § 10 ods. 1 obchodného zákonníka, podľa ktorého „obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.“, pričom samotný pojem „zameniteľnosť“ ako taký nie je nikde v zákone bližšie definovaný (napr. nejakým prívlastkom). Preto na to, aby bolo možné obchodné meno považovať za zameniteľné s obchodným menom iného subjektu, postačuje podľa nás akákoľvek zameniteľnosť (aj nie zjavná zameniteľnosť). V tej súvislosti sme toho názoru, že zameniteľnosť a klamlivosť obchodného mena by mala byť posudzovaná vždy osobitne, a to najmä v spojitosti s konkrétnym predmetom podnikateľskej činnosti, ku ktorej je toto obchodné meno registrované, aby nedochádzalo k zameniteľnosti obchodného mena u priemerného spotrebiteľa.

Odporúčame, aby si každý začínajúci podnikateľ pri zápise svojho obchodného mena do registra preskúmal, či takýmto obchodným menom nebude zasahovať do niečích skorších práv alebo právom chránených záujmov, aby sa predchádzalo sporom vo veci zameniteľných obchodných mien. Netýka sa to pritom len už existujúcich obchodných mien registrovaných v obchodnom registri, do úvahy prichádzajú aj zameniteľné názvy v iných registroch (napríklad živnostenský register, register ochranných známk a i.). Podľa § 7 ods. 12 zákona o obchodnom registri registrový súd totiž preverí len to, či sa nenavrhuje zapísať obchodné meno *totožné* s obchodným menom už zapísaným v obchodnom registri. Registrový súd tak neskúma prípadnú zameniteľnosť navrhovaného obchodného mena a neskúma ani jeho totožnosť s už zapísaným označením v inom registri. Poukazujeme tiež na to, že v súčasnej dobe žijeme v spoločnosti, v ktorej je priemerný spotrebiteľ už primerane anglofónny, a tak môže dôjsť k zameniteľnosti obchodných mien aj jeho samotným prekladom do cudzieho (anglického) jazyka, a tento názor podporujeme súvisiacou európskou judikatúrou.

Čo sa týka fyzických osôb – podnikateľov, za nejasné považujeme ustanovenie § 10 ods. 3 druhej vety obchodného zákonníka: „*Ak ide o fyzickú osobu, stačí na odlišenie uvedenie iného miesta podnikania.*“ Z tejto zákonnej úpravy vyplýva, že na odlišenie obchodného mena fyzickej osoby od obchodného mena inej fyzickej osoby stačí vo všeobecnosti len uvedenie iného miesta podnikania. Takáto formulácia zákona však otvára viaceré problémy, najmä to, či toto miesto podnikania, prípadne sídlo podnikania tvorí *súčasť* obchodného mena alebo nie. Sídlo alebo miesto podnikania je osobitne upravené v § 2 ods. 3 obchodného zákonníka, v ktorom ustanovení je uvedené, že sídlom právnickej osoby a miestom podnikania fyzickej osoby je adresa, ktorá je ako sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom. Máme za to, ak by celá adresa mala byť súčasťou obchodného mena podnikateľa, spôsobovalo by to značné problémy v označovaní podnikateľa. Uvádzanie obchodného mena podnikateľa spolu z celou adresou fyzickej osoby zapísanou v príslušnom registri by bolo totiž značne nepraktické v obchodnom styku podnikateľa a v praxi by sa tak *de facto* s najväčšou pravdepodobnosťou podnikatelia uchýlili k používaniu obchodného mena len v skrátenej forme (pričom používanie skráteného obchodného mena je *ex lege* vylúčené).^[100] Aj napriek tomu je potrebné vždy vychádzať z dikcie zákona, a ak má byť dodatok obchodného mena podnikateľa zároveň aj miesto podnikania (adresa fyzickej osoby) ako rozlišovací znak, potom treba obchodné meno používať celé, čiže vrátane miesta podnikania. Miesto podnikania v takomto prípade totiž tvorí neoddeliteľnú súčasť obchodného mena podnikateľa. Potvrdzuje to aj výklad súvisiacej judikatúry: „*Dodatok k obchodnému menu fyzickej osoby, pokiaľ je v súlade s ustanovením § 9 ods. 1 obchodného zákonníka, tvorí nedeliteľnú súčasť obchodného mena, a preto v jeho rámci požíva absolútnu právnu ochranu.*“^[101]

Použité informačné zdroje

Fekete, i. Obchodná spoločnosť s ručením obmedzeným. Bratislava: Epos. 2004. 688 s. ISBN 978-80-8057-584-7

Hajn, p. 2009. Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II. In *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 12, s. 331-340.

Keßler, M. Holding – Formen und Vorteile internationaler Verbundsysteme durch Holdinggesellschaften, Berlin: GRIN Verlag, 2009. 72 s. ISBN 978-36-4038-262-0

Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 398 s. ISBN 978-80-7380-731-3

Moravčíková, A. 2003. Dôležité zmeny v úprave obchodného mena. In: *Ekonomický a právny poradca podnikateľa*, 2003, č. 9, s. 108-116. ISSN 1335-0714

Munková, J. 2008. Právo proti nekalé soutěži: komentář. Praha: C. H. Beck, 2008. 3. vyd. 234 s. ISBN: 978-80-7179-543-8

Ondrejová, D. 2010. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 328 s. ISBN: 978-80-7357-505-2

Ovečková, O. a kol. Obchodný zákonník – Komentár. Bratislava: IURA EDITION, 2012. 3. vyd. 1182 s. ISBN 978-80-8078-434-8

Patakyová M. et al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. 1199 s. ISBN 978-80-7400-314-1

Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. 1032 s. ISBN 978-80-8078-290-0

Vojčík, P. 2000. Ochrana názvu a dobrej povesti. In: *Podnikateľ a právo*. reg.č. 762/93, 2000, č.12, s. 15-17

Vozár, J., Zlocha, Ľ. 2013. Judikatura vo veciach nekalej súťaže. Bratislava: Iura Edition, 2013. 223 s. ISBN 978-80-8078-564-2.

Zákon č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník)

Zákon č. 60/1964 Zb. (Občiansky zákonník)

Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)

Rozsudok NS SR, sp. zn. Obdo V. 11/97

Rozsudok NS SR, sp. zn. Obdo V. 46/2001, ZPS 2/2003

Rozsudok NS SR z 25. februára 1998, sp. zn. 6 Obo 194/97

Rozsudok NS SR z 27. apríla 2001, sp. zn. Obdo V. 67/99

Rozsudok NS SR z 6. júna 2000, sp. zn. 1 Obo 344/99

Rozhodnutie NS SR z 22. júna 134, sp. zn. Rv I 11/34

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z dňa 25. 5. 2004, sp. zn 29 Odo 298/2003

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24.5.2016 sp. zn.:29 Cdo 219/2015

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z dňa 25.05.2004, sp. zn. 29 Odo 455/2003

Rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe z dňa 25.4.2006, sp. zn. 3 Cmo 115/2005

Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ zo 16. júla 1998 vo veci C-210/96

Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 8. septembra 2005, sp. zn. T-178/03 a T-179/03

Štatistika počtu vzniknutých firiem v roku 2023, dostupné online: <<https://finstat.sk/online-statistiky/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem>> (štatistika ku dňu 10.04.2024)

Poznámky pod čiarou

[1] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné Právo. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, S. 54

[2] § 8 OBZ

[3] ďalej iba „obchodný zákonník“ alebo “OBZ”

[4] §3a ods. 1 OBZ

[5] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 54

[6] na rozdiel od rakúskej právnej úpravy obchodného mena – podľa Všeobecného obchodného zákonníka (AGBG) stačilo uviesť len priezvisko, meno nebolo obligatórnou náležitosťou pri tvorbe obchodného mena fyzickej osoby (viac pozri: Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 145),

[7] zvýraznili sme pojem „dobrovoľné“, lebo v niektorých zákonom ustanovených prípadoch je uvádzanie dodatku v obchodnom mene fyzickej osoby jej povinnosť. Viac v ďalšom výklade (podkapitola „Zásady tvorby obchodných mien fyzických osôb“).

[8] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 145

[9] Rozsudok Najvyššieho súdu SR z dňa 27. apríla 2001, sp. zn. Obdo V. 67/99

[10] Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z dňa 25. 5. 2004, sp. zn 29 Odo 298/2003

[11] „Obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.“

[12] Rozsudok Najvyššieho súdu SR z dňa 27. apríla 2001, sp. zn. Obdo V. 67/99

[13] Podľa prvej vety § 9 ods. 1 obchodného zákonníka: „Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko“

[14] Ovečková, O. a kol. Obchodný zákonník – Komentár. 3. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012. s. 79

[15] § 11 ods. 2 obchodného zákonníka pripúšťa v tomto prípade výnimku. Viac v ďalšom výklade (Podkapitola "Výnimky zo zásad obchodných mien fyzických osôb pri ich tvorbe").

[16] Ovečková, O. a kol. Obchodný zákonník – Komentár. 3. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012. s. 75

[17] tamtiež

[18] Rozsudok Najvyššieho súdu SR z dňa 27. apríla 2001, sp. zn. Obdo V. 67/99

[19] § 10 ods. 3 OBZ

[20] porovnaj: § 11 ods. 1 OBZ „...s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu;" a § 481 ods. 2 OBZ „...a to len s dodatkom označujúcim nástupníctvo v podnikaní."

[21] § 19 a nasl. OZ

[22] § 18 OZ

[23] § 27 ods. 2 OBZ

[24] § 9 ods. 3 OBZ; § 19b ods. 1 OZ. napr. neziskové organizácie, ktoré sa zapisujú do Registra neziskových organizácií podľa Zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby). (Bližšie k uvedenej problematike v ďalšej kapitole: „Iné názvy právnických osôb")

[25] z výkladu ustanovení § 9 ods. 3 OBZ a § 19b ods. 1 OZ. Ako príklad môžeme uviesť neziskové organizácie zriaďované podľa Zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby. Podľa § 4 tohto zákona „*Názvom neziskovej organizácie sa rozumie názov, pod ktorým je nezisková organizácia zapísaná v registri mimovládnych neziskových organizácií (ďalej len „register“). Názov neziskovej organizácie musí obsahovať označenie „nezisková organizácia“ alebo skratku „n. o.“ a musí sa odlišovať od názvu iných už registrovaných neziskových organizácií.*“

[26] § 19b ods. 2 OZ

[27] Vychádzajúc z ustanovenia § 27 ods. 2 obchodného zákonníka ide o tieto právnické osoby: verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, jednoduchá spoločnosť na akcie, akciová spoločnosť a družstvo.

[28] § 9 ods. 2 OBZ

[29] v odbornej literatúre sa môžeme stretnúť s rôznymi inými pomenovaniami pre „kmeň“ obchodného mena (napríklad „základ obchodného mena“) , avšak význam slova ostáva rovnaký

[30] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 138 (viac v samostatnej podkapitole „Zásada pravdivosti obchodného mena“)

[31] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 145

[32] Patakyová M. et al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 31

[33] Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. Obdo V. 46/2001, ZSP 2/2003

[34] pokiaľ by sme použili extenzívny výklad pojmu „zameniteľnosť“ obchodného mena, keďže každé rovnaký názov je alebo môže byť zároveň aj zameniteľný (viac v samostatnej kapitole „Zásada nezameniteľnosti obchodného mena“)

[35] Patakyová M. Et Al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 31

[36] § 56 ods. 1 OBZ

[37] § 221 ods. 2 OBZ

[38] Podľa § 9 ods. 1 druhej vety obchodného zákonníka: *“Obchodné meno fyzickej osoby môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania.”*- ide teda len o možnosť fyzickej osoby v obchodnom mene uviesť okrem mena a priezviska aj dodatok. (viac v samostatnej kapitole Zásada úplnosti obchodného mena)

[39] Ovečková, O. a kol. Obchodný zákonník – Komentár. 3. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012. s. 76

[40] § 77 OBZ

[41] § 95 OBZ

[42] § 107 OBZ

[43] § 220h ods. 2 OBZ

[44] § 154 ods. 2 OBZ

[45] § 221 ods. 2 OBZ

[46] Rozsudok NS SR z 10. februára 1994 sp. zn. 4 Obdo 25/94

[47] Patakyová M. et al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s 29

[48] Rozsudok NS SR zo 17. decembra 1999, sp. zn. 5 Obdo 356/98

[49] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s.146

[50] bližšie v kapitole „Zásada nezameniteľnosti obchodného mena“

[51] Ovečková, O. a kol. Obchodný zákonník – Komentár. Bratislava: IURA EDITION, 2012. 3. vyd. s. 75

[52] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 148

[53] bližšie v kapitole „Zásada nezameniteľnosti obchodného mena“

[54] § 10 ods. 1 OBZ

[55] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 138

[56] Výnimka v prípade tzv. predbežnej spoločnosti

[57] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 138

[58] § 7 ods. 12 zákona o obchodnom registri

[59] Rozsudok NS SR, sp. zn. Obdo V. 46/2001

[60] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 138

[61] Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z dňa 25.05.2004, sp. zn. 29 Odo 455/2003

[62] Rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe z dňa 25.4.2006, sp. zn. 3 Cmo 115/2005

[63] Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z dňa 22. júna 1934, sp. zn. Rv I 11/34

[64] § 7 ods. 12 zákona o obchodnom registri

[65] Moravčíková, A. 2003. Dôležité zmeny v úprave obchodného mena. In: Ekonomický a právny poradca podnikateľa. 2003, č. 9. s. 108-112

[66] Patakyová M. Et al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s 31

[67] Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. júla 1998, sp. zn. Obdo V. 26/98

[68] Rozhodnutie Krajského súdu vBanskej Bystrici, zo dňa 28. 8. 1998, č. k. 40 Cb 14/96-184.

[69] Rozsudok NS SR, sp. zn. Obdo V. 11/97; porovnaj: Rozsudok NS SR, sp. zn. Obdo V. 46/2001, ZPS 2/2003

[70] Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24.5.2016 sp. zn.:29 Cdo 2219/2015

[71] porovnaj: Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 16. júla 1998 vo veci *Gut Springenheide GmbH proti Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt*, C-210/96, v ktorom súd definoval priemerného spotrebiteľa ako osobu, „ktorá je v rozumnej miere dobre informovaná, vníma a obozretná, pri zohľadnení sociálnych, kultúrnych a jazykových faktorov“ a Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 8.09.2005, sp. zn. T-178/03 a T-179/03, v ktorom za priemerného spotrebiteľa označil súd takú osobu, ktorá je „aspoň priemerne anglofónny, a tak vníma označenia sporných tovarov a služieb len ako opisné pojmy“

[72] nejde pritom len o obchodné spoločnosti, ktoré vytvárajú podnikateľské zoskupenia (holding), ale aj o podnikateľov bez akéhokoľvek kapitálového prepojenia (napríklad subjekty „ABC TRADE SK s.r.o.“ so sídlom Lietavská 2 Bratislava – mestská časť Petržalka 851 06 a „ABC TRADE, s. r. o.“ so sídlom J. Jančeka 14, Ružomberok 034 01), uvedené obchodné spoločnosti sa vo svojom názve líšia len minimálne, pričom sú v identické aj v niektorých z uvedených predmetoch podnikania (výpis údajov z OR SR zo dňa 10.04.2024) dostupné online:

<<https://www.orsr.sk/vypis.asp?ID=355389&SID=2&P=0>> Takáto skutočnosť podľa nás nie je v súlade s ustanovením § 7 ods. 12 zákona o obchodnom registri a zároveň porušuje § 10 ods. 3 OBZ

[73] len v roku 2023 vzniklo na Slovensku 21 859 právnických osôb (štatistika ku dňu 10.04.2024) dostupné online: <<https://finstat.sk/online-statistiky/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem>>

[74] Rozsudok NS SR z 25. februára 1998, sp. zn. 6 Obo 194/97

[75] [tamtiež](#)

[76] [porzi](#): Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24.5.2016 sp. zn.:29 Cdo 2219/2015

[77] Podľa krátkeho slovníka slovenského jazyka je holding finančná kapitálová účasť na účastinnej spoločnosti umožňujúca hospodársky ju ovládať.

[78] Za čiastočnú úpravu vzťahov v holdingovom zoskupení možno považovať úpravu v ustanovení § 66a Obchodného zákonníka, v ktorom sú definované pojmy ovládanej a ovládajúcej osoby. Podľa § 66a ods. 1 OBZ: *“Ovládaná osoba je spoločnosť, v ktorej má určitá osoba väčšinový podiel na hlasovacích právach preto, že má podiel na spoločnosti alebo akcie spoločnosti, s ktorými je spojená väčšina hlasovacích práv, alebo preto, že na základe dohody s inými oprávnenými osobami môže vykonávať väčšinu hlasovacích práv bez ohľadu na platnosť alebo na neplatnosť takejto dohody.”* Podľa uvedenej právnej úpravy má holdingová (materská) spoločnosť status ovládajúcej osoby a ostatné (dcérske) spoločnosti majú status ovládaných osôb.

[79] Keßler, M. Holding – Formen und Vorteile internationaler Verbundsysteme durch Holdinggesellschaften, Berlin: GRIN Verlag. 2009. s. 4

[80] Postup založenia holdingovej spoločnosti v zmysle čl. 2 ods. 2 Nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001 z 8. októbra 2001 o stanovách európskej spoločnosti (SE) je upravený v čl. 32 – 34 tohto nariadenia.

[81] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 148

[82] V uvedenom prípade by takéto konanie mohlo byť posudzované aj ako nekalosúťažné konanie podľa § 44 ods. 1 OBZ (mohlo by ísť o naplnenie skutkovej podstaty podľa § 47 OBZ, príp. § 48 OBZ)

[83] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné Právo. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, S. 138

[84] uvedené vychádza z ustanovenia § 11 ods. 5 OBZ: *„Ak súčasťou obchodného mena právnickej osoby je meno spoločníka alebo člena, ktorý prestal byť jej spoločníkom alebo členom, môže právnická osoba používať ďalej jeho meno len s jeho súhlasom. Pri smrti spoločníka alebo člena sa vyžaduje súhlas dediča.“* Máme za to, že v tomto ustanovení by malo byť obsiahnuté nie len „meno spoločníka alebo člena“ ale aj „meno a/alebo priezvisko spoločníka alebo člena“, keďže zo zákona jasne nevyplýva, či sa v tomto ustanovení pod pojmom „meno“ chápe „meno a priezvisko“ alebo nie. Vychádzajúc z § 9 ods. 1 OBZ: *„Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko (ďalej len „meno“).“*, sme toho názoru, že pod pojmom „meno“ zákonodarca chápe obchodné meno fyzickej osoby a nie právnickej osoby. Potvrďuje to aj výklad § 10

[85] viac v samostatnej podkapitole „Zásada zachovania dobrých mravov obchodného mena“

[86] § 2 Zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach

[87] Kubíček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 55

[88] v tomto prípade by porušením zásady pravdivosti podľa § 10 ods. 1 obchodného zákonníka: *„Obchodné meno nesmie (...) vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete*

podnikania“ mohlo dôjsť zároveň k naplneniu skutkovej podstaty § 46 ods. 1 obchodného zákonníka: „Klamlivým označením tovaru a služieb je každé označenie, ktoré je spôsobilé vyvolať v hospodárskom styku mylnú domnienku, že ním označený tovar alebo služby pochádzajú z určitého štátu, určitej oblasti alebo miesta alebo od určitého výrobcu alebo že vykazujú osobitné charakteristické znaky alebo osobitnú akosť.“, a to vtedy, ak by podnikateľ klamlivé obchodné meno alebo jeho časť uviedol na tovare alebo službe, ktorú ponúka. Ako je ďalej v danom ustanovení uvedené: „Nerozhodné je, či označenie bolo uvedené bezprostredne na tovare, obaloch, obchodných písomnostiach a pod. Takisto je nerozhodné, či ku klamlivému označeniu došlo priamo alebo nepriamo a akým prostriedkom sa tak stalo.“

[89] Identifikačná povinnosť podnikateľov pri právnych úkonoch je upravená v ustanovení § 3a ods. 1 obchodného zákonníka, podľa ktorého: *„Každý podnikateľ je povinný na svojich obchodných listoch a objednávkach vyhotovených v písomnej alebo elektronickej forme (ďalej len „obchodné dokumenty“) uvádzať obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania, právnu formu právnickej osoby a identifikačné číslo, ak je pridelené. Podnikatelia zapísaní v obchodnom registri alebo v inej evidencii podnikateľov uvádzajú aj označenie registra, ktorý podnikateľa zapísal, a číslo zápisu. Ak podnikateľ na svojich obchodných dokumentoch uvádza výšku základného imania, musí uviesť aj rozsah jeho splatenia.“* Okrem povinnosti uvádzať „identifikačné údaje“ podľa tohto ustanovenia na svojich obchodných listoch a objednávkach, je podnikateľ ich povinný uvádzať aj v písomnom úradnom styku a na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené. (§ 3a ods. 2, 3 OBZ)

[90] § 9 ods. 2 OBZ

[91] Fekete, I. Obchodná spoločnosť s ručením obmedzeným. Bratislava: Epos. 2004. s. 38

[92] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s.146

[93] porovnaj § 9 ods. 2 OBZ: *„Súčasťou obchodného mena právnických osôb je aj dodatok označujúci ich právnu formu.“*, a § 9 ods. 4 OBZ: *„Podnikateľ je povinný uvádzať obchodné meno spolu s dodatkom označujúcim jeho súčasný právny stav, najmä s dodatkom „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“.“*).

[94] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 145

[95] Patakyová M. Et al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 31

[96] Právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

[97] Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 39

[98] Patakyová M. et al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 31

[99] porovnaj: Kubiček, P., Škrinár, A., Nevolná, Z., Kolkusová, R., Ďurica, M. Obchodné právo. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. s. 54-55; Suchoža, J., Husár, J. a kol. Obchodné právo. 1. vyd. Bratislava: IURA

EDITION, 2009. s. 147-148; Patakyová M. et al. 2010 Obchodný zákonník a komentár. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 31.

[\[100\]](#) OVEČKOVÁ, O. a kol. Obchodný zákonník – Komentár. 3. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012. s. 75

[\[101\]](#) Rozsudok NS SR z 27. apríla 2001, sp. zn. Obdo V. 67/99